БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

36-хи жэлээ гарана

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 274 (9106)
НОЯБРИИН
21
СУББОТО
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

КПСС-эй областной комитедэй XI пленум тухай

Энэ жэлэй ноябриин 19-дэ КПСС-эй Бурядай обкомой ээлжээтэ пленум болоо.

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. ХАХАЛОВАЙ «Областной партийна организацида хүтэлбэрилхы кадрнуудые шэлэн абаха, хубаарилан табилга болон хүмүүжүүлгэ тухай, энэ хүдэлмэрие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» гэһэн элидхэлые пленум зүбшэн хэлсэбэ.

Элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэн боложо, нүхэд ЦЫЖИПОВ—партиин Хоринн айкомой секретарь, НОЖКИН—партиин Улан-Удын горкомой секретарь, БОЛЬШАКОВ—партиин Бичурын айкомой секретарь, ПЕТРОВ—партиин Заиграйн айкомой секретарь, ДАМБАЕВ—ВЛКСМ-эй обкомой секретарь, ФЕДОРОВ—партиин Кударын айкомой секретарь, ШЕВЧЕНКО—облпрофсоведэй түрүүлэгшэ, ВОРОНОВ—партиин Баунтын айкомой секретарь, ЖЕЛТЫЙ—Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, АНУЕВ—автотрестые эрхилэгшэ, КУЗИЧЕВ—советско-партийна һургуулиин директор, МАЛЫХ—партиин Баргажанай айкомой секретарь, МИНГАЖЕТДИНОВ—...сэ холбооной управлениин начальник, ПОПОВ—партиин Мухаршэбэрэй айкомой секретарь, ЧЕРНЕНКО—гүрэнэй банкые эрхилэгшэ, АЮРОВ—партиин Закаменай айкомой секретарь, САЛОМА...—Хүдөө ажахын министерствын кадрнуудай таһагай начальник ...лээ.

Зүбшэн хэлсэһэн асуудалаараа пленум зохихо тогтоол баталан ...

Пленум тэрэшэлэн областной партийна ээлжээтэ XXII конференци зарлаха тухай асуудалые хаража үзэбэ. Тиигээд иигэжэ тогтоогоо:

Областной партийна ээлжээтэ XXII конференциие 1960 оной ...ин 28-да зарлаха, конференциин зүбшэн хэлсэхэ иимэ асуудалнуудые баталха:

КПСС-эй обкомой тоосоон;

Областной шалгалтын комиссиин тоосоон;

КПСС-эй обкомые һунгалта;

Областной шалгалтын комиссие һунгалга.

Түлөөлэгшэдые эльгээхэ гурим—КПСС-эй 45 гэшүүнһээ шиидхэбэри ...уутай нэгэ делегат, КПСС-эй гэшүүнэй 45 кандидадһаа зүбшэ ...уутай 1 делегат эльгээгдэхэ ёһотой гэжэ тогтоохо.

Улан-Удэ городой партийна организациһаа областной партийна конференциин делегадууд районно партийна конференцинүүд дээрэ ...даха ёһотой.

...РТИЙНА СУГЛААН

...тийна эхин организациин ...йдалда партийна суглаан ехэ ...үүргэдэг. Партийна суглаан партийна организацинуудай орган, коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ һургуули мүн.

...ублликын колхоз, совхозуу... предприяти, эмхи зургаануу... олонхи партийна эхин органи... ...уд партийна суглаагаа саг ...һайн бэлэдхэлтэйгээр, эм... ...ээр үнгэргэдэг болонхой. Ку... аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ ...ой партком партийна суг... ...бэлдэхэдээ ажал хэрэгээ ...дүй дүршэлтэй коммунист... ...хүдөө ажахын мэргэжэлтэ... ...баадуулжа, ниитын ажахые ...һань хүгжөөхэ үндэһэн шуха... ...удалнуудые зүбшэн хэлсэл... ...бидаг байна. Энэ жэлэй тур... ниитынгээ малые бардам хү... ...жээлээр хангаха, хони олоор ...рилдэг болохо тухай асуудал... партийна суглаан дээрэ зүб... ...лсэгдээ. Партийна суглаа... ...а тогтоолые дүүргэхын тула ...на комитет, коммунистнууд ...дэлмэри хэнэ. Адуу малдаа ...хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэ... ...ла шухала хэмжээн абта... ...йгаа. Жэшээлхэдэ, кукуру... ...рилгын гектар бүриһөө 408 ...ногоон набша абтажа, хам... мянган тонно силос дараг... ...гэжэ үнеэн бүхэндэ 28 тон... ...ос бэлдэгдээ.

...тийна комитет суглаан дээрэ ...элидхэл соогоо ажахынгаа ...байдалые дүүрэнээр харуул... ...эгтэ һаналаа ехээр табидаг. ...коммунистнууд партийна ...айнгаа зарлагдаһан болзор, ...зүбшэн хэлсэгдэхэ асуудал ...ээ мэдэһэн байдаг тула, ...даа бэлдэжэ, зүбшэн хэлсэг... ...уудал тушаа өөрынгөө һа... ...ай ерэдэг, ажал хүдэлмэ... ...дутагдалнуудые элирүүлэн ...лдэг, тодорхой дурадхал ...аг юм. Иигэжэ тэдэнэр суг... ...а ехэ эдэбхитэйгээр хабаа... ...Иимэрхүү һайн бэлэдхэлтэй... ...эмхитэйгээр, ёһо гуримтай... ...нгэрһэн суглаан коммунист... ...коммунистическэ ёһоор хү... ...хэ хэрэгтэ ехэ удхашанар... ...оно.

...ршэбэрэй аймагай «Забай... Курумканай аймагай «Ком...», Зэдын аймагай Сталинай ...этэ колхозуудай партийна ...ацинууд партийна суглаа... ...лэ һайн бэлэдхэлтэйгээр, ...ээр үнгэргэнэ.

...тийна организацинуудай тоо... ...гуулиин суглаанууд юрэн... ...уу бэшээр үнгэрбэ. Олонхи ...а организацинуудай тоосоо... ...улиин суглаан дээрэ бүхы ...стнуудай хахадынь шахуу ...жэ; ажахынгаа дутуу дүн... ...е элирүүлһэн, саашадаа тэ... ...мар аргаар усадхаха тухай ...аа хэлэһэн байна.

...эй хамта республикын зарим партийна эхин организацинуудта партийна суглаан эмхигүйгөөр, бэлэдхэл муутайгаар, ехэ дутагдалтайгаар үнгэрнэ. Закаменай аймагай «40 лет Октября» колхозой партийна эхин организаци хамтынгаа суглаае ямараар үнгэргэнэб гэжэ хаража үзэе. Эндэ партийна суглаан һара бүхэндэ, саг болзортоо болодоггүй юм. Үнгэрһэн жэлэй тоосоото үеын туршада ороймол 9 партийна суглаан болоо.

Партийна суглаанай бэлэдхэлгүйгөөр үнгэрдэг дээрэһээ эндэхи зарим коммунистнууд суглаан дээрэ оройдоо үгэ хэлэдэггүй, тиимэһээ ажал хүдэлмэриин дутуу дунданууд суглаан дээрэ гүнзэгыгөөр элирүүлэн шүүмжэлэгдэнэгүй. Эндэ партийна суглаанууд дээрэ ехэнхидээ КПСС-эй айкомой дурадхаһан асуудалнууд лэ зүбшэн хэлсэгдээд, артелиингээ ажахые саашадань хүгжөөхэ гол шухала холын хараата асуудалнууд тон үсөөн хаража үзэгдэнэ. Партийна организаци, тэрэнэй бюро партийна суглаанайнгаа шиидхэбэриие саг болзортонь бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы коммунистнуудаа хабаадуулха гэжэ оролдоногүй. Тиимэһээ энэ артелиин ажахы, илангаяа ниитын малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, тоо толгойень олошоруулха хэрэг муугаар ябуулагдажа байһаар.

Мүнөө үедэ ажахы болон соёл культурые хүгжөөхэ талаар партийна организациин харюусалга хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ болобо. Тиимэ дээрэһээ партийна организацинууд суглаан дээрээ колхоз, предприяти, эмхи зургаануудай ажал хүдэлмэри тухай асуудалнуудые саг сагтань зүбшэн хэлсэжэ, тэндэ элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые дары усадхаха хүдэлмэридэ олониитые элсүүлэн, өөрынгөө хүтэлбэрилхы, эмхидхэхы үүргые улам дээшэлүүлхэ зэргэтэй.

Мүн суглаан дээрээ баталжа абаһан шиидхэбэреэ партийна организаци суглаанайнгаа һүүлээр дары, бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхые оролдохо ёһотой.

Партийнабэшэ эдэбхитэдые партитай барисаа һайнтай болгохо, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ нээмэл партийна суглаан ехэ удхашанартай. Тиимэһээ партийна организацинууд нээмэл партийна суглаа үнгэргэжэ, тэндээ ажахынгаа гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ байха зэргэтэй.

Хэрбээ суглаануудтаа коммунистнуудай эдэбхитэйгээр хабаадаад, ажахын гол шухала холын хараата асуудалнуудые зүбөөр шиидхээд байгаа һаа, партийна суглаанай хүмүүжүүлхы, элсүүлхы үүргэ улам дээшэлхэ бшуу. Тиимэ дээрэһээ КПСС-эй айкомууд партийна суглаануудые һайн бэлэдхэлтэйгээр, эмхитэйгээр, политическэ дээдэ хэмжээндэ үнгэргэхэ шухала хэрэгтэ анхаралаа саг үргэлжэ хандуулжа, дутуу дундануудые дары усадхаха хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр Б. Б. Шагдыровта Бурядай АССР-эй Габьяата багша гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо тухай

Арадай гэгээрэлые хүгжөөлсэхэ хэрэгтэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө Сэлэнгын аймагай Селендумын дунда һургуулиин директор нүхэр Баир Бадмаевич Шагдыровта Бурядай АССР-эй Габьяата багша гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Д. ЦЫРЕМПИЛОН.
Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
Ч. ДОРЖИЕВ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан.
1959 оной ноябриин 18.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэд А. Н. Рыбаковые, С. Ф. Цаплиниие „Уһанда орогшодые абарһанай түлөө“ медаляар шагнаха тухай

Уһанда орогшодые абархадаа эрэлхэг зориг гаргаһанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй зүгһөө «Уһанда орогшодые абарһанай түлөө» медаляар иимэ хүнүүдые шагнаха:

1. **Рыбаков** Андрей Никитьевичые—Яруунын аймагай «Коминтерн» колхозой барилгын бригадын бригадир.

2. **Цаплин** Семен Феоктистовичые—пенсионер, Заиграйн аймагай Заиграй тосхон.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Д. ЦЫРЕМПИЛОН.
Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
Ч. ДОРЖИЕВ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан.
1959 оной ноябриин 18.

Гвинейн Республикые толгойлогшо Секу Туре гэгшые угталга

Гвинейн Республикын гүрэнэй, политическэ, профсоюзна элитэ ехэ ажал-ябуулагша—президент, правительствые толгойлогшо Секу Туре албанай хэрэгээр ноябриин 19-дэ Советскэ Союзда ерээ.

Ниислэлэй ажалшадай олон тоото түлөөлэгшэд хүндэтэ айлшаниие угтахын тулада Гвинейн Республикын болон Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэ суглараа. Нүхэд К. Е. Ворошилов, Н. Г. Игнатов, Ф. Р. Козлов, Н. А. Мухитдинов, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе, СССР-эй Министрнүүд аэродром дээрэ ерээ.

Гвинейн Республикаһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Сейду Конте, дипломатическа түлөөлэлгын зургаануудай гэшүүд, советскэ болон гадаадын оронуудай журналистнууд сугларагшадай дунда байлсаа.

Гвинейн Республикын президент, правительствые толгойлогшо Секу Туре гэгшын һуужа ябаһан «ИЛ-18» самолёт аэродром дээрэ ерэжэ бууба. Президент Секу Туре, тэрээнтэй ерэлсэһэн г-жа Секу Туре, Национальна суглаанай түрүүлэгшэ Сайфулай Диалло һамгантаяа, Дотоодын хэрэгүүдэй болон аюулгүйе сахиха министр Кейта Фодеба гэгшэд самолёдһоо гарана.

Гвинейн Республикын толгойлогшые советскэ хүтэлбэрилэгшэд халуунаар амаршалаа.

К. Е. Ворошилов, Секу Туре хоёр аэродром дээрэ үгэ хэлээ.

(ТАСС).

Йеменэй правительственна делегаци Москвада ерэбэ

Йеменэй правительственна делегаци ноябриин 18-да Москвада ерээ. Йеменэй хаанай дүү, гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо, МИД-эй генеральна директор хан изагуурта Сейф Уль-Ислам Абд Ар-Рахман делегациие толгойлно.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн В. И. Устинов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо Г. М. Пушкин, бусад тусхай тушаалта хүнүүд Йеменэй болон Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэ Йеменэй правительственна делегациие угтаа.

(ТАСС).

Кударада ургасын һайндэр болобо

Һаяхан аймагай түб Кудара-Сомон тосхондо ургасын һайндэр болоо. Эндэ колхозуудай түрүүшүүл, кукуруза ургуулагшад, механизаторнууд, хонишод, һаалишад, малшад сугларһан байна.

Кукурузашадай, механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд тухай аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Серебренников элидхэл хэбэ.

—Манай эндэхи эрхэ байдалда шэмэтэ кукуруза һайнаар ургаха аргатай гэжэ түрүүшүүлэй дүй дүршэл элишэлэн харуулба,—гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Аймаг дотор кукурузашадай 25 звено ажаллаһан аад, 13-ниинь абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээ юм. Кировэй нэрэмжэтэ колхозой кукурузашан нүхэр Дампиловай звеногой илангаяа ехэ амжалта түйлаһан тухай тодорхойгоор хэлэгдэбэ. Социалистическэ уялгаяа хоёр-гурба дахин үлүүлэн дүүргэһэн аймагай олон эрхим кукурузашадай ажал хүдэлмэри тухай элидхэлшэ тогтобо. Аймагай кукурузашад бүхы дээрээ дунда зэргээр гектар бүриин 388 центнер ногоон набша хуряажа абанхай. Тиихэдэ Кировэй нэрэмжэтэ колхоз гектар бүриин зургаан зуугаад центнер ногоон набша хуряагаа.

Ямар аргаар иимэ амжалта түйлагдааб гэхэдэ, кукурузашад энэ ургамалые хаһа саг соонь, квадратно-гнездовой аргаар тариһан байна. Мүн ургасын хойноһоо агротехническэ заабариин ёһоор харууһалаа. Кукурузын ургажа байха үедэ зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэды дахин хэгдэһэн, нэмэлтэ тэжээл һайса оруулагдаһан байха юм. Кукурузашадай оролдосотой, шадамараар хүдэлһэнэй ашаар колхоз бүхэн үнеэн бүридэ 15—20 тонно хүрэтэр кукурузын силос бэлдэнхэй. Аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 30 тонно, «Путь к коммунизму» колхоз 22 тонно силос даража абаа.

Энэ жэл колхозуудта орооһо таряанай баян ургасын абтаһан тухай элидхэл дотор харуулагдаба. Аймагай колхозууд дунда зэргээр гектар бүриһөө 15 центнер орооһо таряа хуряажа абаа һэн. Кировэй, Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозууд гектар бүхэндэ 17—18 центнер ургаса хуряаһан байна бшуу. Энэмнай колхозой механизаторнуудай эрхим ажалай үрэ дүн гээшэ аабдаа.

Тэрэшэлэн аймагай колхозууд комбайн, машинануудые хэды хэдыгээр, бүлэглүүлэн ябуулха арга хуряалгада үргэнөөр хэрэглэбэ. Иигэжэ нёдондо жэлэйхиһээ тон богони болзор соо тэдэнэр ургасаяа хуряаба. Аймагай колхоз бүхэн гүрэндэ таряа худалдаха уялгаяа дүүргэһэн, ерэхэ жэлэй тарилгада хүсэд хүрэхэ үрэһэ хүрэнгэ хаажа абаһан байна.

Свёкло, хартаабха, овощь ургуулагшад мүн лэ һайнаар хүдэлөө гэжэ нүхэр Серебренников тэмдэглээ.

Суута кукурузашад нүхэд Дампилов, Галданов гэгшэд аймагай кукуруза ургуулдаг звенонуудай гэшүүдэй рапорт абаа. Тэдэнэр ерэхэ жэлдэ кукуруза бүри һайнаар ургуулхаяа мүнөөнһөө бэлдэжэ байһан тухайгаа хэлэбэ.

Һүүлээрнь Дампилов Галданов хоёр 1960 ондо гектар бүриһөө мянга—мянган центнер ногоон набша ургуулхабди гэжэ уялга абаа.

Болохоёо байгаа КПСС-эй ЦК-гэй Пленумые ажалай амжалтаар угтахын зорилгоор аймагай кукурузашад, механизаторнууд, малшад социалистическэ мүрысөөндэ жагсанхай. Ургасын һайндэртэ хабаадагшад декабриин 22 болотор полидоо 5—5 тонно наг шэбхэ гаргаха, машина, техникэ заһабарилха түсэбөө 30 процент дүүргэхэ, үрэһэ хүрэнгээ сэбэрлэжэ, тарилгын шанарта хүргэхэ, гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө хүсэд дүүргэхэ, мүн шахан түлжүүлгэдэ табигдаһан залуу малай толгой бүриин шэгнүүр сүүдхэдээ 500—600 граммаар нэмэхэ уялгануудые абаа.

Түгэсхэлдэнь ургасын һайндэртэ хабаадагшадта Культурын байшан соо уран һайханай концерт харуулагдаба.

Д. Болхоев, манай корр.

СУУЛГЫН АЖАЛША ЭХЭНЭР

Нара, һалхинда хүрилэн таtaһан шарайтай энэ эхэнэрые хараһаар лэ малшан гэжэ таахаар. Дулгарма Доржиевна Доржиева Мухаршэбэрэй Калининай нэрэмжэтэ колхоздо бэлшээн таргалуулдаг гүүртын мал адуулагшаар табан жэлэй туршада ажаллана. Тэрэнэй нүхэр Дамба Настуевич Пунсуков баһал мал адуулагша юм. Үнгэрһэн зунай туршада хоюулан эрхимээр ажаллаһанайнгаа ашаар малайнгаа шэгнүүрые 100 гаран центнерээр нэмээжэ гүрэндөө тушаагаа. Гүрэндэ тушааһан малынь тус бүридөө 300 килограммһаа дээшэ шэгнүүртэй байгаа һэн. Тиигэжэ колхозойнгоо мал адуулагшадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүүлэнхэй.

Һая тэдэнэр энэ жэлэй 85 тугал тушаажа абаад, шахажа эхилээ. Малайнгаа харууһа, эдеэлүүлгые һайнаар эмхидхэнхэй. Эдэнэр үбэлэй үедэ тугалнуудайнгаа тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэ соо 500—600 граммаар нэмээжэ байхаар шиидээ.

О. Березков.

Зураг дээрэ: Дулгарма Доржиева.

һаалишадай һайн хэрэг

Арба гаран жэлдэ һаалишанаар хүдэлһэн Цыренжид Болсобоева ажалай горьтой дүршэлтэй болонхой. Үнеэдээ яажа харууһалха, эдеэлүүлхэдэ һүн ехээр һаагдадаг бэ гэжэ тэрэ һайса мэдэдэг юм.

—Хэһэн хүдэлмэридөө оролдосотойгоор хандаад байхада амжалта заатагүй түйлагдаха. Энэ жэлдэ нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 1226 литр һү һааха уялгатай аад, үнгэрһэн арбан һарын дүнгөөр 1150 литр болгобоб. Пленумэй нээгдэтэр тэрээнээ үлүүлэн дүүргэхээр шиидээб,—гэжэ бэрхэ һаалишан Цыренжид Болсобоева зугаална.

Энэ һаалишан хэлэһэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхэ арга боломжотой. Үбһэ тэжээл, силос, малда эдюулхэ таряа талхан урда жэлнүүдэйхиһээ элбэгээр бэлдэгдэнхэй. Мүнөө һаалишан Болсобоева үнеэдтээ тусхай рационой ёһоор, һайхан үбһэ, силос, талха таряанай зүйл буйлуулжа эдюулнэ.

К. Бадмаев.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз,
Курумкан.

Декадада хабаадалсахаяа һүүлшын бүлэг мордобо

Һуниин эгсэ 2 час. Сагай хэды оройболобошье, Улан-Удэ станциин вокзалда хүн зон олооро ерэжэл, ерэжэл байба. Сугларагшад бултадаа хүхюутэй, зугаатай, ямар нэгэ һайндэртэ ерэһэндэл хоорондоо хөөрэлдэнэ, шоглолсоно.

— Бултадаа сугларба, ерэбэ гүбди,—гэжэ республикымнай уран һайханай бүлгэмүүдые ударидагша нүхэр Бажеев газааһаа орожо ерэгшэдһээ асууна.

— Бултадаа,—гэһэн харюу дуулдана.

— Бидэнэр аян замдаа һуниин 4 час 20 минутада мордохо байнабди. Тиимэһээ эндэһээ холо ошонгүй амарха болоо хабди,—гэжэ нүхэр Бажеев хэлээд, эмхидхэлэй хүдэлмэри тушаа тэдэнэртэйгээ хөөрэлдэжэ ороно. Сугларагшадай дунда буурал толгойтой, бүтүү сагаан һахалтай үбгэд—шэмээшэгүүдэй хоорой гэшүүд, хонгёо хурса хоолойгоороо алдаршаһан Хэжэнгын дууша хүбүүд, басагад, Улан-Удын нэгэдэхи интернат-һургуулиин 2—5 классуудай һурагшанар, арадай хүгжэмэй ансамблиин гэшүүд, зооветинститудай студентнэр, хамтадаа 70 гаран хүн бии. Эдэнэр Москвада болохоёо байгаа бурядай искусство, литературын декадада хабаадалсажа, нютаг нютагайнгаа үзэсхэлэнтэ гоё һайхан байдал, ажалаа магтажа дууладаг дуугаа, хатар наадаяа ниислэл хотын ажалшадта харуулха хүсэлэнтэй.

— 1940 ондо болоһон бурядай түрүүшын декадын үедэ манай шэмээшэгүүдэй хоор СССР-эй Ехэ театрын сценэ дээрэһээ нютагайнгаа дуунуудые дуулаһан, мүн Москва хотын предприяти, эмхи зургаануудта концерт табиһан байна,—гэжэ түрүүшын декадада хабаадалсагшадай нэгэн—Федор Ферапонтович Рыжаков хөөрэнэ.

Тиихэдэ эдэнэрэй хоор москвагайхидта һайшаагдажа, үндэр сэгнэлтэдэ хүртэһэн түүхэтэй. Мүнөө болохоёо байгаа декадада энэ хоорые анхан түрүүн эмхидхэһэн дуушад Ф. Ф. Рыжаков, С. М. Иванов, И. С. Рымарев, С. Н. Назаров, П. Ф. Васильев, Е. П. Иванова гэгшэд дахинаа хабаадалсахань. Эдэнэр «Бидэ совет таряашадбди», «Колхозой таряалан дээгүүр», «Кремлиин одон», «Ангуушан арал дээрэ» гэхэ мэтэ шэнэлэгдэһэн олон дуу дуулаха юм. Дуунуудайнь үгэ, хүгжэм булта шахуу өөһэдынь найруулһан. Тэрэшэлэн эдэнэрэй дунда залуу дуушад, колхозой түрүү һаалишад Е. Иванова, М. Кондрашина, Е. Гребенщикова, В. Федорова гэгшэд бии. Декадада мордоһон Тарбагатайн Ехэ Куналейн дуушад хамтадаа 25 хүнһөө бүридэнэ. Мүн эдэнэртэй сугтаа хонгёо һайхан хоолойгоороо талые дүүрэн зэдэлүүлдэг үргэн Хэжэнгын суута дуушадай хоорой гэшүүд холын аян замда мордохоор ерэнхэй. Эдэнэр «Баянхан Хэжэнгэ!», «Залуушуулай», мүн «Кукуруза тухай» шог дуу, үшөө хэдэ хэдэн гоё һайхан дуу дуулаха зорилготой.

— Манай хоорой дуушад искусствын хүгжэлтые Москвада харуулха харюусалгатай хүдэлмэридөө үнэн зүрхэнһөө хандан, арад зоноойнгоо этигэл найдабариие харюулхын тулада ехэхэн оролдолго гаргаһан, бэлдэһэн байнабди, —гэжэ тус хоорые хүтэлбэрилэгшэ В. Ц. Николаева хөөрэнэ.

Мүн эдэнэртэй сугтаа республикымнай уран зураашад, уран зохёолшод, эрдэмтэд холын аян замда мордолсоһон байна.

Т. Бадмаин.

Зураг дээрэ: Ехэ Куналейн шэмээшэгүүдэй хоорто хабаадагшад.

А. Сельверовэй фото.

ЗОНОО ЭЛСҮҮЛЖЭ ШАДААГҮЙ

☆

(Зэдын аймагай партийна конференциhээ)

☆ ☆

Түмэр харгын Зэдэ станци дээрэ буугаад, Зэдын гол өөдэ үгсэхэдэ, Борьёогой суута тала нэмжын дунгаржа байдаг. Энэ тала одоол хонин үсхэбэрилхэ нютаг гээшэ!.. Амта. шэмынгээ талаар эндэхи ногоондо хүрэхэ ногоотой газар ойро дутэлэшье олдохогүй. Теэдшье эндэхи зон хэр угhаа хойшо табан хушуу мал, илангаяа хонин олоор үсхэбэрилдэгөөрөө холо ойгуур суурхадаг байhан юм.

Худөө ажахыгаа, тэрэ тоодо мал ажалаа хүгжөөхын, тиигэжэ орон дотороо эдеэ хоолой зүйлнүүдые, эд бараа элбэг дэлбэг болгохын тулада парти, правительствынгаа шухала анхарал хандуулжа, хаа хаанагүй ехэ тэмсэлэй боложо байхада эндэхи колхознигууд ямар амжалта туйлажа, ямар тэмсэл дэлгэрүүлжэ байна хаб гэжэ хаража үзэе. Энээн тухай hая боложо үнгэрhэн аймагай партийна конференци дээрэ ехэшье, шангашье хөөрэлдөөн болоhон байна.

Газар тарьялангай, сабшалангуудай ургаса дээшэлүүлхэ талаар зарим тэды амжалта туйлагдабашье, мал ажал хүгжөөлгөөр, илангаяа ажахынгаа гол hалбари—хонин ажал хүгжөөлгөөр урдаа табиhан зорилгонууд дүүргэгдэжэ шадагдаагүй, энэ шухала хэрэгтэ аймагай партийна организаци зоноо элсүүлжэ бираагүй гэжэ конференци дээрэ тэмдэглэгдээ. Аймагай колхозууд, Борьёогой совхоз малайнгаа too толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ уялгануудаа дүүргэнэгүй. Ноябриин 1-нэй байдалаар эбэртэ бодо малай тоо толгой олошоруулха талаар уялга 91,3 процент, тэрэ тоодо үнеэдээр—81,6, гахайнуудаар—87,2 процентээр дүүргэгдээ. Тиихэдэ уялгын ёhoop хонидой тоо толгой 17 процентээр олошоруулагдаха ёhотой аад, оройдоол 3,3 процентээр олошоруулагдаа.

Илангаяа хонин ажалай дутагдалнуудаар hанаагаа ехээр зобожо байhан тухайгаа делегадууд мэдүүлбэ. Тэрэншье зүбтэй. Юундэб гэхэдэ, эндэхи колхозууд мүнгэн олзыигоо хахадhаа ехэнхиыень хонин ажалhаа оруулна бшуу. Саашадаа энэ hалбарыа хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ хэды ехэ арга боломжотой байбашье hаа, КПСС-эй айком, аймгүйсэдкөм, партийна эхин организацинууд, колхозой правленинүүд үнэн дээрээ хонин ажалда онсо шухала анхаралаа хандуулаагүй.

Энээн тухай элидхэлнэ партиин айкомой секретарь нүхэр **Барьядаевшье**, үгэ хэлэhэн хүнүүдшье тэмдэглэhэн, мэдэрhэн байна.

Аймагтамнай хонин ажалай гээгдэжэ ябаhан гол шалтагаануудай нэгэн юуб гэхэдэ, мүнөө болотор колхозуудта, совхоздо хонин үсхэбэрилхэ тодорхой гурим, саашадань хүгжөөхэ хараа шэглэл табигдаадүй, харин тиихэдэ партиин айком гээгдэнги, үни хуушарhан hанал бодолтой хүнүүдэй мэдэлдэ абташанхай гэжэ делегадууд нүхэд **Шевлякова** (Кировэй нэрэмжэтэ колхозой зоотехник), **Кавелин** (XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ), **Лысов** (Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ), **Мельников** (совхозой директор) болон бусад заагаа.

Хонид олоороо hубайрдаг дээрэhээ тоо толгойнь олошоржо үгэнэгүй. Илангаяа hүүлэй жэлнүүдтэ хонид олоороо hубайрна. Зарим колхозуудта эхэ хонидойнь хахад шахуунь hубайршадаг байна. Эгээл энэ шалтагааннаа hүүлэй табан жэл соо аймаг дотор 100 мянга гаран хурьгад абтаагүй. Мүнөө жэл Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой эхэ хонидой 74 процентнь, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой—68 процентнь hубайрба. Хонидой олоороо hубайрдагай шалтагаан юуб гэхэдэ, хонишод, худөө ажахын мэргэжэлтэд, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд худэлмэридөө харюусалгагүйгөөр хандана, орооной худэлмэриие бэлэдхэлгүйгөөр, эмхи гуримгүйгөөр, хайша хэрэгээр үнгэргэнэ.

Хонидой үүлтэр hайжаруулха асуудал конференци дээрэ шангаар табигдаа. Энэ талаар hүүлэй жэлнүүдтэ зарим худэлмэри хэгдэжэ байбашье, hанаhан, зориhондо хүрэгдэнэгүй.

— Хонидойнгоо үүлтэр hайжаруулха тодорхой гурим, хараа шэглэлээ олоогүй байhамнай ехэ hаалта болоно,—гэжэ делегат нүхэр Кавелин хэлээ. —Манай эндэ ямар үүлтэрэй хонин үсхэбэрилхэдэ үлэмжэ таарамжатайб гэжэ тодоруулха, тиигээд өөhэдын эндээ гараhан хусануудые хэрэглэдэг болохо сагнай ерээ. Бээр томо, ноохо ехэтэй байхаhаа гадна, манай эндэхи шэрүүн хүйтэн уларилтай нютагта үбэл, зуйгүй бэлшэжэ байха, шэрхи бэетэй хонидтой болохо ёhотойбди. Харин тиихэдэ бидэнэр оройной ондоо нютагуудhаа эрхим үүлтэрэй хусануудые асаржа, хонидтоо табяад лэ, үүлтэр hайжаруулгын худэлмэриие бодомжогүйгөөр ябуулнабди.

Тиихэдэ хонидые зүбөөр хурьгалуулха асуудалда шухала анхарал хандуулагдаба. Олон колхоздо эмхи гуримгүй байгдадаг дээрэhээ хонишодой дураар элдэб болзорнуудта хонид ороондо оруулагдаад, бүхэли жэл соо hубарюулагдажа хурьгад абтана. Тиихэдэ хонидые искусственнаар үрэжүүлхэ худэлмэри хайша хэрэгээр, hаланаар үнгэргэгдэнэ. Эгээл энээн дээрэhээ боложо мүнөө жэл аймагай колхозууд, совхоз хонидые үрэжүүлхэ талаар КПСС-эй обкомой үгэhэн даалгабариие дүүргээгүй байна. Ноябриин 10-най байдалаар, эндэ эхэ хонидой оройдоо 84 процентнь үрэжүүлэгдээ.

Колхозуудай правлени болон партийна организацинууд хонишодые шэлэн олохо, хүмүүжүүлхэ худэлмэриие муугаар ябуулна. Энэ шухала худэлмэридэ хонишоноор ажаллаха хүсэл зориггүй хүнүүдые табиха баримтанууд үзэгдэнэ. Яажа хонидые hайнаар харууhалха, худэлмэридөө түрүүшүүлэй дүй дүршэл болон наукын туйлалтануудые хэрэглэхэ тухай хонишод hургагданагүй, тэдэнэй эрдэм мэргэжэл саг үргэлжэ дээшэлүүлэгдэнэгүй. Хонин ажалда залуушуул, илангаяа залуу коммунистнууд, комсомолшууд тон үсөөнөөр ажаллана. Аймаг дотор 1000 гаран комсомолшууд тоологдодог аад, тэдэнэй оройдоол 30-аадынь, колхозой коммунистнуудай миил 15 процентнь хонин ажалда худэлнэ.

Хонидой олоороо hубайржа байхын хажуугаар харууhа, эдеэлүүлгэ муутай дээрэhээ олон хонин, илангаяа хурьгад үхэнэ. Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо жэл бүри абтаhан хурьгадай 30—40 процентнь үхэдэг байна бшуу.

Хэhэн, туйлаhан юумэнинь үгы аад, эндэхи партийна, советскэ органуудай, колхозуудай, совхозой хүтэлбэрилэгшэд хонин ажалаа хүгжөөхэ тухай хооhоор шашалдаха зуураа, мал ажалайнгаа бусад зарим hалбаринуудые мартана. Һү, илангаяа мяха ехээр абадаг болохо хэрэгтэ мүн лэ онсо шухала анхаралаа хандуулха хэрэгтэй байhан тухай делегадууд заагаа. Малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ арга боломжонууд хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. Энэ ушарhаа боложо урданайхиhаа үшөө доошо hү hаажа, бага мяха абажа байhан колхозууд бии. Олон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд уялга абаад, тэрээндээ хайша хэрэгээр, харюусалгагүйгөөр хандадаг, хэлэhэн үгэдөө хүрэхын тулада оролдодоггүй, үүсхэл эдэбхи гаргадаггүй байна.

Энэ ушарhаа хараалагдаhан hайшаалтай хэмжээ-ябуулганууд саарhан дээрээ үлэшэнэ.

Мал, шубуу колхознигуудтаа гэр гэртэнь шахуулгахамнай, таргалуулгахамнай гэжэ «Коммунизм» колхозой хүтэлбэрилэгшэд аймаг дотороо үүсхэл гаргаhан аад, баhал үгэдөө хүрэжэ шадаагүй. «Тэрээнhээмнай юуншье бүтэжэ үгөөгүй». гэжэ энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Чимитцыренов, Цыренов гэгшэд мүнөө альгаа дэлгэжэ hууна. Тэрэшэлэн зунай hаранuудта мал таргалуулха, шахаха, колхознигуудhаа hубай мал худалдажа абаха талаар Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз hайшаалтай хэмжээ-ябуулгануудые хараалhан аад, правлени болон партийна организаци эмхидхэлэй худэлмэри ябуулаагүй. Малаа мүртэйгөөр таргалуулжа шадаагүй байhан дээрэhээ энэ колхоз аймаг соогоо эгээл бага шэгнүүртэй мал (эбэртэ бодо мал дунда зэргээр 245 килограммаар, хонид—41 килограммаар) гүрэндөө худалдаа.

Үнеэдhээ hү багаар hаадаг байhан дээрэhээ гүрэндэ hү худалдаха түсэбөө колхозууд дүүргэнэгүй. Мүнөө жэл гүрэндэ hү худалдаха талаар абаhан уялга оройдоол 60 гаран процент дүүргэгдээд байна.

Малай ашаг шэмын бага байhан шалтагаан юуб гэхэдэ, партиин айкомой худэлмэрилэгшэд нютаг нютагуудта эмхидхэлэй худэлмэри ябуулнагүй гэжэ делегадууд **Ханхаев, Шишмарев, Хайдуков** гэгшэд шүүмжэлээ. Нээрээшье, партиин айкомдо боложо байдаг суглаа, зүблөөнүүдээр, тэдээн дээрэ хэлсэгдэдэг асуудалнуудаар бодохо юм болоо hаа, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана гэжэ hанахаар юм. Теэд айкомой бюро, худэлмэрилэгшэдынь элдэб саарhа, захиралтанууд найдаад, бодото эмхидхэлэй худэлмэри ябуулдаггүй байна. Абаhан шиидхэбэринүүдэйнгээ дүүргэлтые хинан шалганагүй.

Аймаг дотор идеологическа худэлмэри тон муугаар ябуулагдадаг гэжэ делегадууд партиин айкомые шүүмжэлбэ. Айкомой худэлмэрилэгшэд зоной дунда үсөөн ябана, лекци, элидхэл уншанагүй, хөөрэлдөө хэнэгүй. Айкомой секретарьнууд нүхэд Барьядаев, Якимов гэгшэдэй зоной урда ямар нэгэн асуудалаар элидхэл хэжэ, лекци уншажа байхань харагдадаггүй. Тэдэнэр худөө гарахадаа колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдыел харааха, «шангалхаая» ерэдэг байна гэжэ делегат нүхэр Ханхаев хэлээ.

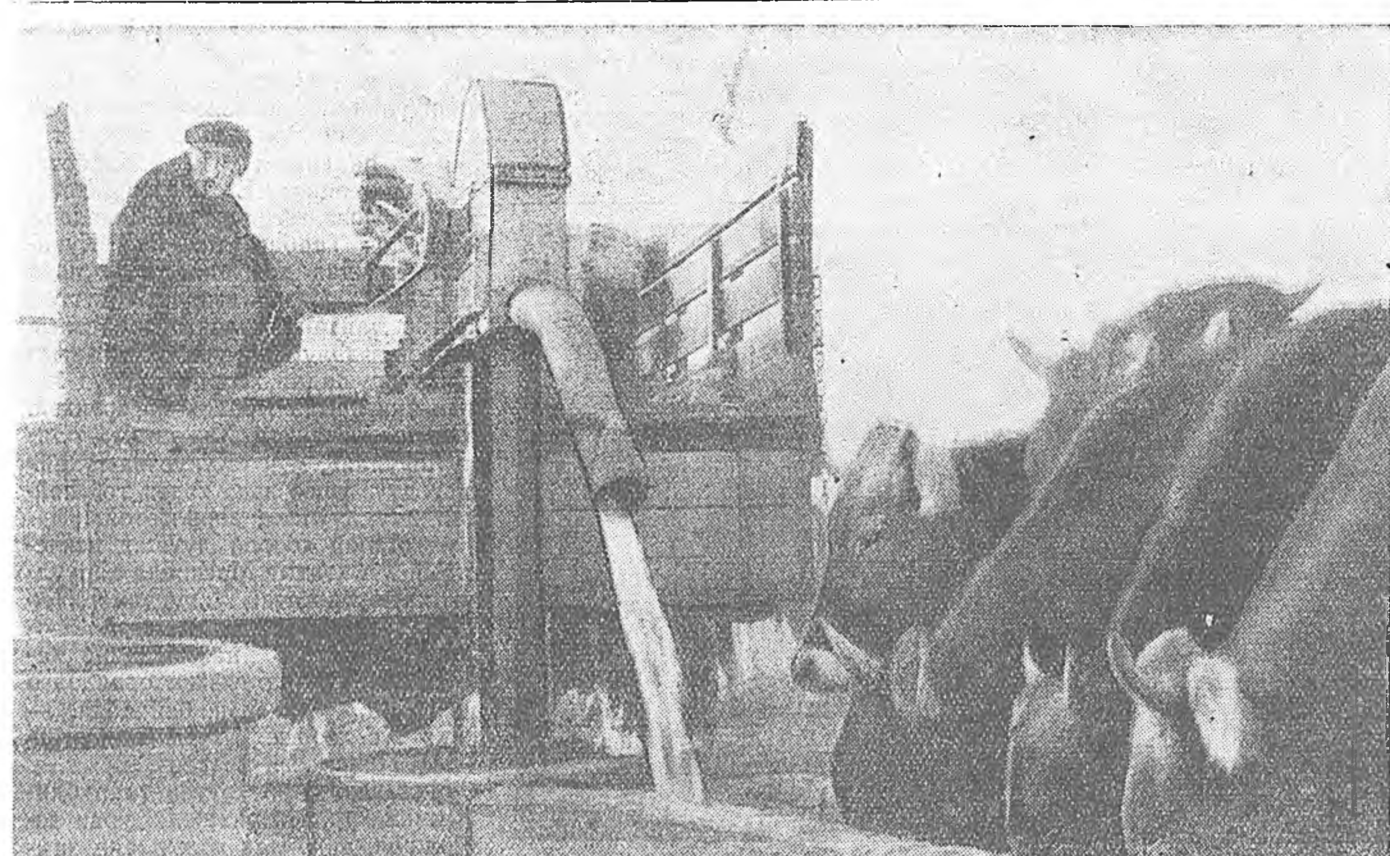
— Саарhа эреэлжэ hуухадаа сэдьхэлээ ханадаг юм гү, али дулаахан, сүлөөхэн кабинедhээ гараха, гэрhээ холодохо дурагүй байдаг юм гү—мэдэхэгүй, юрэдөөл партиин айкомой худэлмэрилэгшэдэй худөөгөөр, илангаяа холын гүүртэ, отаронуудаар ябахань тон үсөөн. Пропаганда, агитациин таhагайхид хэды лекци, хөөрэлдөө хэгдэhэн тухай мэдээ суглуулаад лэ, өөhэдөө зоной дунда ойлгууламжын худэлмэри ябуулжа байхань харагдадаггүй,—гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Мүн соёл гэгээрэлэй, байрын гэр, байшангуудай барилгые партиин айкомой hулаар хүтэлбэрилдэг байhан тухай делегадууд нүхэд **Суетин, Синицина, Базайченко, Шишкин** гэгшэд шүүмжэлээ.

Зүбшэн хэлсэhэн асуудалаараа конференци дэлгэрэнгы шиидхэбэри баталан абаба.

Партиин айкомой шэнэ состав hунгагдажа, эмхидхэлэй пленум дээрэ нэгэдэхи секретаряар нүхэр **К. Л. Барьядаев**, хоёрдохёор—**М. А. Якимов**, секретаряар **С. Д. Жаргалов** hунгагдаа.

Г. ШИПУНОВ.

Казагай ССР. Казагай худөө ажахын институдай доцент Л. Е. Тажибаевай хүтэлбэреэр худагуудhаа уhа булуурдан гаргадаг түхеэрэлгэ ухаалан зохёогдоо. **Зураг дээрэ:** нимэ түхеэрэлгээр Ирийскэ совхозой худагhаа уhа булуурдэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Республикын журналистнар, уран зохёолшод, худэлмэришэн, худөө бэшэгшэд советскэ журналистнуудай уулзалга дээрэ нүхэр Н. С. ХРУЩЕВ[ОЙ] хэлэhэн үгые халуунаар дэмжэнэ

☆

Бухы хүсөөрөө оролдохобди

Советскэ Журналистнуудай Бүхэсоюзна Нэгэдэхи съездэ партиин ЦК-гэй эльгээhэн амаршалга, журналистнуудтай болоhон уулзалга дээрэ Никита Сергеевич Хрущевой хэлэhэн үгэ бүхы совет хэблэлэй худэлмэрилэгшэдөөр угаа ехэ зоригжолтойгоор, баяртайгаар угтагдаа. Журналистнуудта хандуулагдаhан гүнзэгы удхатай үгэнүүд бидэнэр, жиирэй журналистнуудые коммунистическэ үзэл сурталай илан мандахын тулада зохёохы ажал-ябуулгаяа бүри ехээр эршэдүүлхыемнай зоригжуулба.

Алдарта партимнай, араднай бидэнэр-журналистнуудай худэлмэридэ үндэр сэгнэлтэ үгэжэ, манай партиин үнэн сэхэ туhалагшанар гэжэ нэрлэхэhээ гадна, баруун гарай хүнүүд—тэдэнэй агууехэ хэрэгэй түлөө шударгы тэмсэгшэд болонот гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Тиимэhээ бидэнэй хэхэ, бүтээхэ юумэн улам хүндэтэй болоно, харюусалгамнайшье дээшэлнэ.

Эхэ оронойнгоо улам hалбаран мандахын түлөө тэмсэжэ байhан арад зонойнгоо шэн габьяата ажалые тодо hоноороор харуулжа, эдэбхи үүсхэлыень улам бадаруулхаhаа хүндэтэй, харюусалгатай хэрэг гэжэ юун байхаб! Иимэ ехэ зорилгоёо саашадаа бүри hайнаар гүйсэдхэжэ байха гээшэ бидэнэр-журналистнуудай нэрэ хүндын хэрэг болоно бшуу.

Манай совет журналистнуудай, хэблэлэй бүхы худэлмэрилэгшэдэй урда шэнэ хуудаhан нээгдэбэ. Даалгагдаhан, үгтэhэн хэрэг бүхэндөө үнэн сэхээр хандажа, улам эдэбхи үүсхэлтэйгээр худэлмэрилхын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдохо байhанаа мэдүүлнэбди.

Д. Бадмажапов,
журналист.
Сэлэнгэ.

☆ ☆

Омогорхол баярымнай улам халяаба

Республикымнай искусствын худэлмэрилэгшэд, уран зохёолшодой Москвада болохоёо байгаа декадада мордожо байгаа баяртай үедэ Кремль соо болоhон советскэ журналистнуудай уулзалга дээрэ Н. С. Хрущевой хэлэhэн гүнзэгы удхатай үгэ газетэнүүдтэ толилогдон, омогорхол баярымнай улам халяаба.

Агуу ехэ Ленин багшын номноор, коммунис партиин ударидалгаар жэлhээ жэлдэ алишье талаараа Эхэ ороноймнай хүгжэлтэ, Советскэ Союзай шата дамжуулан тэсэмгы ябуулhан зүб политикын ашаар hайжаржа захалhан уласхоорондын харилсаан Н. С. Хрущевой үгэ соо дүүрэн дуугаар зэдэлэн байна.

Шадабари оролдолго дүүрэн харуулха эрхэ байдалтай совет араднай, алдарта ажалай баатаршалгаар түүхэтэ долоон жэлэйнгээ түрүүшын жэлэй түсэбые ай[...] татайгаар дүүргэхые орол[...] коммунизм байгуулха hанги[...] рэгтэ өөhэдынгөө хубитые ор[...]

Мүнөө үеын жаргалта [...] солото хүнүүд тухай удха [...] рөөр, үнэн сэхээр совет [...] бэшэхэ гээшэ журналистну[...] хүндэтэ хэрэг мүн.

Худэлмэришэн, худөө бэшэ[...]дэй, журналистын нангин [...] дээрэ үргэн хүмүүжэжэ, уран [...] хёолшо болотороо ургагшад [...] уран зохёолшодой дунда оло[...] юм.

Республика, аймагууд болон родуудай газетэнүүдые тойро[...] гаhаа олон журналистнууднай публикынгаа амжалта, түрүү[...]то хүнүүд тухай уярма ура[...] ригжомо зохидоор, эгээл габ[...] эгээл хүсэтэйгөөр газетэнүүд[...] шэжэ байг лэ.

Ц. Номтоев, уран зохё[...]

Зориг дээрэмнай зориг бадаруулба

Байгша оной ноябриин 14-дэ Кремль соо болоhон советскэ журналистнуудай уулзалга дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэhэн үгэ, бидэнэр аймагай газетэнүүдэй худэлмэрилэгшэдэй, худэлмэришэн, худөө бэшэгшэдэй ажабайдалда шэнэ хуудаhа нээжэ үгөө; зориг дээрэмнай зориг бадаруулба. СССР-эй Журналистнуудай союзай байгуулагдаhан ушар, нэгэдэхи съездэ КПСС-эй ЦК-гэй эльгээhэн амаршалгын бэшэг, мүн Никита Сергеевичын хэлэhэн үгэ партиин, правительствын зүгhөө манай журналистнуудай ажалые ходо хүндэлжэ, мэдэржэ байhаниие үшөө дахин гэршэлнэ.

Мүнөө сагта коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулжа байhан үедэ хэблэлэй үүргэ улам ехээр ургаа бшуу. Тиимэhээ «hана[...] амаржа, hайзгайржа болохогүй[...] hэн Н. С. Хрущевой үгэнүүд [...] зүйтэй байна. Юуб гэхэдэ, [...] юумэнүүд ехэшье бол, [...] юумэн хизаарлашагүй.

Сэхыень хэлэхэдэ, манай, [...] гаяа нютагай газетэнүүдэй [...] мэридэ дутагдалнууд олон [...] багатайгаар, hула, халирхай[...] бэшэгдэhэн статьянууд манай[...] газетын хуудаhануудта яhала [...] логдодог юм. Худэлмэришэн, [...] бэшэгшэдтэй холбоо барисаа[...] үшөөл хангалтагүй байна. Эдэ[...] тагдалнуудаа ойрын сагта үсэ[...] хын тула хамаг хүсөөрөө сааш[...] оролдохо байнабди.

В. Гумпы[...]
«Красная Иволга» газ[...]
редак[...]

Долоон жэлые уридлахын түлөө

Жэлэйнгээ түсэб дүүргэбэди

Түүхэтэ долоон жэлэй түрүүшын жэл—1959 он дүүрэхэ ойртобо. Республикымнай промышленна предприятинуудай коллективүүд абаhан уялгаяа саг болзор сооhь дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ байна. Бурядай совнархозой предприятинуудай дундаhаа Улан-Удын модоной заводой худэлмэришэд долоон жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхэ гэhэн үүсхэлые түрүүлэн дэмжэhэн байгаа. Тиигэхэ зуураа продукци үйлэдбэрилхэ 1959 оноойнгоо түсэбые ноябриин 21-дэ дүүргээд, жэлэйнгээ даалгабариhаа гадуур 3 миллион 500 мянган түхэригэй продукци оронойнгоо арадай ажахыда үгэхэ гэhэн уялга абаhан юм.

Заводнай долоон жэлэй туршада 1 миллион 200 мянган кубометр хэрэгсэлэй модо гаргаха ёhотой. Хэрбээ иимэ хэмжээнэй модо нэгэ доро түмэр замай вагонуудта ашаалха болоо hаа, Улан-Удэhээ Эрхүү хүрэтэр ута поезд болохо байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ заводоймнай үйлэдбэри олон hалбаритай боложо байна. Модо хюрөөдэхэтэйгөө зэргэ заводнай стандартна гэрнүүдые бариха, hайн шанартай мебель бүтээхэ, эдеэ хоолой продукт багсалха хайрсагуудые гаргаха байна.

Мүнөө заводтомнай шэнэ цехүүд баригдажа эхилээ. Тэдэ цехүүд шэнэ технологёор худэлмэрилхэ, бүтээсэ ехэтэй шэнэ түхеэрэлгээр хангагдаха юм. Һүүлэй хэдэн hарын туршада цех, халаан, бригада бүхэн абаhан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө шангаар тэмсэжэ байна. Энэ жэлэй арбан hара соо валовой продукци гаргаха түсэбөө заводнай 114,7 процент, тэрэ тоодо модо хюрөөдэлгээ 114 процент дүүргээ. Тиигэжэ түсэбhөө гадуур 22 мянган кубометр хюрөөдэмэл модо арадайнгаа ажахыда тушаагаабди. Модо хюрөөдэдэг цехын худэлмэришэд арбан hарын туршада 12.400 кубометрын оронд 13.412 кубометр хайрсагай модо эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудта эльгээбэ.

Продукциин өөрын үные химдаруулха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын тула нилээд ехэ оролдолго гаргагдаа. Гаргаhан продукцийнгаа өөрынь үные химдаруулhанай ашаар энэ хугасаа соо түсэбhөө гадуур нэгэ миллионhоо дээшэ түхэриг арьбалагдаhан байна.

Заводоймнай коллектив социалистическэ мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, жэлэй туршада валовой продукци үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэб ноябриин 20-до; модо хюрөөдэхэ түсэбөө—ноябриин 21-дэ дүүргэбэ. Эдэ амжалта зүгөөр туйлагдаагүй. Жэлэйнгээ даалгабариие 40 хоногоор уридлаhан ушар заводоймнай худэлмэришэд болон инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэдэй оролдосотой ажалай гэршэ болоно. КПСС-эй XXI съездын; мүн партиин ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бүхы худэлмэришэдэймнай зүбөөр ойлгожо, тэдэниие бэелүүлхын түлөө оролдоhыень өөhэдынь хэрэг ажал элеэр гэршэлэн харуулна.

Долоон жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ худэлмэришэн бүхэн эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, гээгдэжэ ябагшадые түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаха хэрэгтэ ехээр нүлөөлөө. Гээгдэжэ ябагшадта нүхэрэй ёhоной туhаламжа хүргэхэ гээшэ худэлмэришэдэй мэргэжэлые дээшэлүүлгэдэ шухала нүхэсэл болонхой.

Коммунистическэ ёhoop худэлмэрилхэ, ажаhууха гэhэн гайхамшагта тэмсэл заводтомнай үргэнөөр дэмжэгдэнхэй. Эра Ивановагай, Ольга Эповагай залуушуулай бригаданuудта коммунистическэ ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэ hаяхан олтогдоо. Энэ нэрэ зэргэдэ тэдэнэр бэлэхэнээр хүртөөгүй. Коммунистическэ бригадын бүхы гэшүүд hайнаар ажаллана, hуралсана, клубайнгаа уран hайханай бүлгэмэй худэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Нүхэр Ивановагай бригада урдань арай гэжэ нормоёо дүүргэдэг байгаа hаа, hүүлшын 10 hарада халаан соо 16—18 кубомет[р] до хюрөөдэхэ нормоёо 30 гар[...] бометр хүрэтэр дүүргэдэг бол[...] Нүхэр Эповагай бригада [...] найнгаа даалгабариие [...] 130—160 процентhээ доошо [...] лангүй, октябриин 13-да жэл[...] түсэб дүүргэhэн байна.

Мүнөө коммунистическэ а[...] коллективэй нэрэ зэргэдэ хү[...] түлөө механическа, электро[...] коллективүүд, нүхэд Белок[...] Беломестных гэгшэдэй хал[...] тэмсэжэ байнхай.

Валентина Гагановагай [...] үүсхэлые дэмжэhэн Конст[...] Алексеев түрүү халаанhаа гэ[...] ябаhан халаанда ошожо, [...] мэриингөө баян дүй дүршэл[...] гэдын шадабари болгожо [...] Бригадирнууд Константин Ал[...] Дамдин Цыденов хоёр габ[...] шударгыгаар ажаллажа, «Р[...] эй Социалистическэ мүры[...] отличник» гэhэн тэмдэгээр, [...] дай совнархозой, облпроф[...] грамотаар шагнагдаhан бай[...] рядай АССР-эй Верховно С[...] депутат Александр Григо[...] Плеханов, Арсентий Конев, [...] сандр Татарников гэгшэд ко[...] тивэйнгээ дунда эгээл хүндэтэ[...] дэлмэришэд болонхой. Модо [...] рөөдэдэг цехын эрхим станочн[...] Мария Пастернак, Эрдынцу[...] ва, Тамара Белишова гэгшэ[...] оной түсэбөөр худэлмэрилжэ[...] hээр үнинэй.

Предприятимнай худэлмэ[...] партиин ЦК-гэй июниин Пл[...] шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, [...] лан нарижуулгын, ухаалан зо[...] гын худэлмэридэ эдэбхитэйгэ[...] баадалсана. Тиигэжэ техн[...] дэбжэлтын талаар шухала хэ[...] нүүд бэелүүлэгдэжэ, ажала[...] бүтээсэ нилээд дээшэлээ, ба[...] нэй ажал оньhожоруулагда[...]

Гурбадахи кварталай хү[...] риин дүнгүүдээр манай заво[...] рядай совнархозой, облпро[...] дэй хоёрдохи мүнгэн шан, [...] Улан-Удын горкомой, горгү[...] мой; Октябрьска районой дам[...] гын Улаан тугуудые абаа.

Иигэжэ совнархоз соогоо [...] лэн, продукци үйлэдбэрилхэ [...] лэйнгээ түсэбые урид дүү[...] заводоймнай коллектив тү[...] амжалтаараа hанаагаа амар[...] Декабрь hарада болохоёо [...] партиин ЦК-гэй ээлжээтэ Пле[...] хүндэлэлдэ ажалай вахтала[...] сан; оронойнгоо арадай аж[...] продукци бүри ехээр гарга[...]

Д. Аюш[...]
заводой түсэб[...]
таhагые д[...]

ЖЭШЭЭ АБАМААР АЖАЛЛАНА

Горхон станциин депогой (Заиграй) паровознигууд даажа абаhан техникээ hайнаар шудалаад, гамтайгаар ашаглана. Эндэхи машинистнууд октябрь hарада паровозойнгоо гүйсые сүүдхэдээ хэлэн километрээр түргэдхээ. Депогой паровозно бригаданууд үнгэрhэн hара соо 216,8 тонно түлишэ арьбалба.

Хүндэ ашаатай составые түлхилсэдэг локомотивуудай коллективүүдэй дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ ахалагша машинист Андрей Иннокентьевич Дунаевай хүтэлбэрилдэг бригада онсо шалгарба. Пассажирска поезднуудые жолоодогшод соохоо ахалагша машинист В. Н. Буянинай бригадынхид түрүүлнэ.

Тус депогойхид үбэлдэ hайнаар бэлдэhэнэй ашаар поезднуудые графигhаа хожомдуулангүй ябуулна.

С. Тюлюкин.

ЭРШЭТЭ АЖАЛАЙ ДҮН

Бичурын аймагай хүдөө ажахын выставкэ

— Баян тарган намарнай үнгэрэл байна даа,—гэһэн хөөрэлдөөн ичурын ажалшадай дунда таһаргүй. Тэдэнэй хөөрэлдэхэншье үбтэй. Иимэ тарган намар Бичурада һая наашыншье үзэгдөөгүй м гэжэ хэлээ хада буруу болохогүй бшуу. Энээнине һаяхан эндэ ихидхэгдэһэн хүдөө ажахын выставкэ гэршэлнэ. Выставкэдэ олон жалшад хабаадалсаба. Ленинэй рэмжэтэ колхозой эрхим механизатор Илларион Савельевич Разуевай фотозураг выставкэдэ хадана. «Нүхэр Разуваев байгша ондо 548 гектар таряа хуряагаа» жэ фотозурагай доро бэшэгдэнхэй. ДТ-54» трактораар 1200—1500 гектар зөөлэн хахалалга хэһэн, 15-аад роцент тоһо,түлишэ арьбалһан алининай нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд Калистрат Тимофеевэй, Фокей Ивановой нэрэнүүд аймаг дотороо мэдээжэ болобо.

Аймаг дотор гектар бүриһөө ооһо таряа хуряалга 5 центнеэр дээшэлүүлэгдээ гэхэ гү; али лондонойхиһоо 1,7 дахин ехэ урса хуряагдаба. Баян ургаса хуһанайнгаа ашаар бичурынхид мянган центнер эрхим шаһар ороо һо гүрэндөө худалдажа, сэбөө 180 процент дүүргээ бшуу. ичурын совхозойхид, мүн Ждано, Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд гүрэндэ таряа худалһа түсэбөө 2—3 дахин үлүүлэн үргээ.

Бичурада «Онохойская-4» сорй үрэһэ ехээр таридаг болонхой. рхим сортын энэ үрэһэ тариһан Рассвет», Дзержинскиин нэрэмжэколхозууд гектар бүриһөө дунда ргээр 28 центнер ургаса хуряагаа шуу. Эгээл тиимэһээ аймагай сов, колхозууд хойто жэл тариха нисын һайн үрэһэ хаагаа.

Кукурузын ургаса харуулһан ндэ зон олоороо сугларна. нгаая Дзержинскиин нэрэмжэ колхозой Николай Корниловичнечкинэй хүтэлбэрилдэг звено й ургуулһан далбагар ехэ намаатай кукурузын 2,5 метр уга эйүүд; буурсагууд зоной анхаттатана. Тэрэнэй звено имаг агротехникын заабарине тон өөр хэрэглэжэ, кукурузынгаа асын хойноһоо эрхимээр харууһанайнгаа ашаар 55 гектар талмайн га бүриһөө 400 центнер эшэ набша хуряагаа. Тиихэдэ коммунист Жамса Гомбоцыренович Цоктоев 18 гектарһаа 1080 тонно эшэ набша хуряагаа гэжэ Ждановай нэрэмжэтэ колхозой стендэ харуулагдана.

Аймагай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй суглаанда хабаадагшад «бичурынхид кукурузые ехээр тарижа, элбэг ургаса хуряадаг болохо ёһотой» гэжэ мэдүүлээ. Энэ мэдүүлгын үнэн дээрээ бэелүүлэгдэхэ байһыень дээрэ хэлэгдэһэн жэшээнүүд гэршэлнэ.

Эндэхи свёкло ургуулагшад мүнөө намар горьтой амжалта туйлаа. 150 мянган центнер свёкло байгша ондо суглуулагдаа. Иимэ ехэ свёкло Бичурын сахарай завод хүршэ совхоз, колхозуудһаа урдань абажа үзөөгүй юм. Калининай нэрэмжэтэ колхозой свёкло ургуулагшад аймаг соогоо түрүүлэнхэй. Тэндэхид 20 мянган центнер свёкло гүрэндөө худалдаба. БурАССР-эй Верховно Соведэй депутат Прасковья Евдокимовна Павловагай звено даалгагдаһан газарайнгаа гектар бүриһөө 160 центнер свёкло хуряаба. Нүхэр Павлова өөрынгөө участогай гектар бүриһөө 200 центнер ургаса хуряагаа юм. Мүн XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Акулина Лазаревна Афанасьевагай звено 37146 центнер свёкло хуряагаа гэхэ гү, али түсэбөө 208 процент дүүргэһэн байна. Свёкло ургуулагшадай эдэ амжалта имагтал ажал хүдэлмэреэ оньһожоруулһанайнь ашаар туйлагдаа гэжэ түрүүшүүлэй суглаан тэмдэглээ. Үнэхөөрөөшье зурууд хоорондын элдүүрилгэ машинаар хэгдэдэг болонхой. Тиихэдэ ургажа байһан свёклоёо 2—3 дахин уһалдаг; минеральна үтэгжүүлгээр хангадаг юм.

Гадна бичурынхид гүрэндэ хартаабха, овощь худалдаха түсэбөө болзорһооһь урид дүүргэнхэй. Нёлондонойхиһоо холо ехэ мяха, нооһо, үндэгэ гүрэндөө худалдаа, нинтынгээ малай тоо толгойе горьтойгоор олошоруулаа.

Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй суглаанда хабаадагшад **долоон жэлэй хоёрдохи жэл—1960 ондо гектар бүриһөө дунда зэргээр 100 пүүд шэниисэ, 300 центнер кукурузын эшэ набша, 150 центнер сахарай свёкло, 120 центнер хартаабха,** овощь хуряахабди гэжэ нэгэн дуугаар мэдүүлбэ. Тэрэшэлэн аймагай малшадшье ехэ уялгануудые абанхай. **Эхэ гахай бүриһөө 1 тонно мяха, нэгэ түрүүлээд гүрэндэ тушаагдаха гахайһаа 500 килограмм мяха абаха, колхозуудай үнеэн бүриһөө 1800 литр, совхозой үнеэдэй тус бүриһөөнь 2500 литр һү һааха, намар, үбэлэй һарануудта залуу мал таргалуулха хүдэлмэри амжалтатайгаар ябуулха** гэһэн зорилго малшадай урда табигдаа.

Тиигэжэ бичурынхид байгша ондо туйлаһан амжалтаяа аймагайнгаа ажалшадай урда элирүүлээд, саашадаа бүри һайнаар ажаллаха зорилго табинхай.

А. Афанасьев,
аймагай «Ленинский путь» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Улан-Удын паровозно депогой электрогагнуурша коммунистическэ ажалай ...ник Павел Дмитриевич Деев удэр бүри хоёр нормо дүүргэнэ. **Зураг дээрэ:** ...эр Деев ажаллажа байна.
А. Мантаевай фото.

Уншагшадай конференци үнгэргэгдэбэ

Улан-Удын Горькиин нэрэмжэтэ библиотекын хүдэлмэрилэгшэд һаяхан уншагшадай конференци үнгэргэбэ. Залуу уран зохёолшо Барадий Мунгоновой «Харьялан урдаа Хёлгомнай» гэһэн романаар конференци үнгэргэгдөө.

Роман бэшэгшэ Барадий Мунгонов романай хайшан гэжэ бэшэгдэһэн тухай уншагшадта һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө.

Уншагшад романай найруулгые, удхашанарыень дэлгэрэнгыгээр тэмдэглэхэтэеэ хамта, уншагшадта туһатай ажал хүдэлмэри хэһэндэнь, үзэсхэлэнтэ һайхан манай үеын ажабайдалые зүбөөр, шадамар бэрхээр харуулжа шадаһандань уран зохёолшодо баяр хүргэһэн байна.

Д. Раднаев.

Хоёрдохи жэлээ хүдэлхэдөө...

Кяхтын Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һаалиин гүүртэ Харьяастайн адагта байрланхай юм.

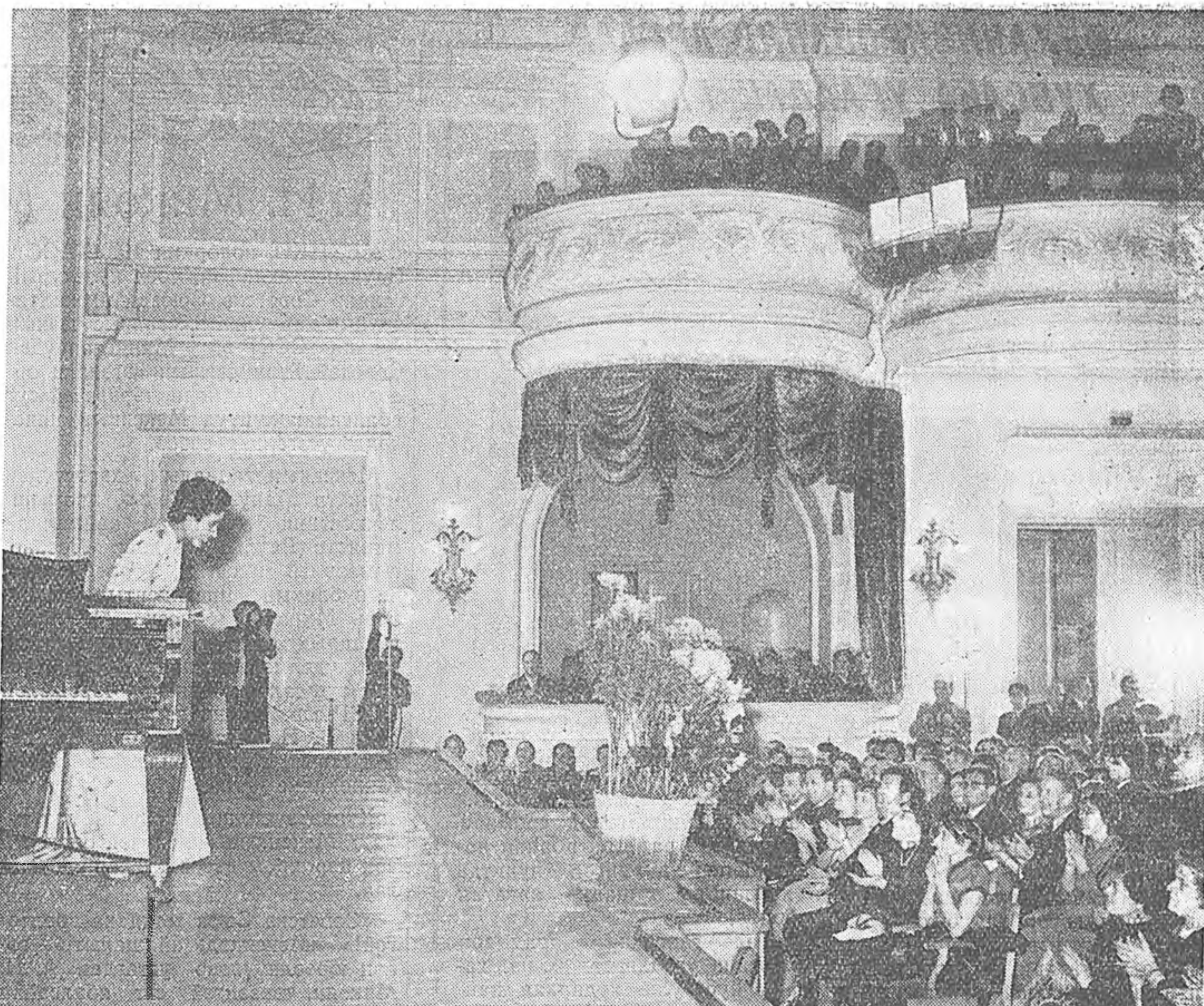
1958 ондо Зоя Цыбикова юһэн класс дүүргэжэ, түрэл колхоздоо һаалишан болохоор шиидээ һэн. Зоя басаганай эдэбхиие һайшаажа, колхозой правлени, комсомолой эхин организаци тэрэниие һаалишан болгожо эльгээһэн байна.

Оролдосотой шударгы комсомол басаган піэнэ мэргэжэлэйнгээ онол оншые жэл соо шудалаад, дүршэлтэй һаалишадтай мүрысэжэ ябадаг болоо. Энэ оной үнгэрһэн 10 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1556 литр һү һаагаад, колхозой һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ шалгаржа гараба.

Зоятай сугтаа хүдэлдэг һаалишад Н. Цыдыпова, Д. Цыренова, Б-Х. Будажапова гэгшэд нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 1100—1400 литр һү һаагаад байна.

Декабриин 22-то нээгдэхэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй хүндэлэлдэ залуу һаалишан Зоя Цыбикова абаһан уялгаяа горьтойгоор үлүүлхээр шиидэнхэй.

Д. Цыденов.

Москва. Америкын мэдээжэ дуушан Матильд Доббс Советскэ Союзда гастрольдо ерэнхэй. Тэрэ концертнуудыс табихаһаа гадна, СССР-эй Ехэ театрын зүжэгүүдые табихадань хабаадалсаха юм. Москвагай консерваториин Ехэ зал соо тэрэнэй дуулахада шагнагшад ехээр һонирхоһон байгаа. **Зураг дээрэ:** Матильд Доббсые хүн зон амаршалжа байна.
ТАСС-эй фотохронико.

Гурбан жэлэй соёлой добтолго

Жэл хахад соо

Гурбан жэлэй соёлой добтолгын эхилһээр нилээд саг үнгэрбэ. Үнгэрһэн жэл хахад соо манай аймаг дотор культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэри эли бодо һайжараа, түсэбөөр хараалагдаһан гэр байра барилга үргэн далайсатайгаар ябуулагдаа, тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ гэжэ тэмдэглэмээр.

Үнгэрһэн үе соо аймаг дотор хоёр клуб, 7 культбаза, 7 улаан булан, 5 бани, хэдэн больница, 5 стадион, 3 һургуули баригдаа. Тэрээнһээ гадна совхоз, колхозууд болон предприятинууд соёл гэгээрэлэй 20 гаран эмхи зургаануудай гэр байра барижа байна. Жэшээнь, Юрөөгэй сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэгшэнь СССР-эй Верховно Соведэй депутат Ж. Б. Ванкеев) 3 культбаза, улаан булан, больница, 2 бани, столово, 20 шахуу байрын гэр баригдаһан байна. Талын Булаг гэжэ газарта культбаза баригдана, колхозой клуб 300 хүнэй һууритай болотороо үргэдхэгдэжэ байна.

Тосхонуудта модо тариха хүдэлмэри үргэдхэгдөө. Һүүлэй 2—3 жэлэй туршада Гусиноозерск городто 26 мянган элдэб модод, Ново-Селенгинск тосхондо 3 мянга гаран үшөөһэн, акаци таригдаа.

Соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриин удха, шанарые эрид шууд һайжаруулха талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаһаар байха. Культурын ордонуудта, хүдөөгэй клубуудта залуушуулай үдэшэ, асуудал, харюугай үдэшэ, уншагшадай конференци, шэнэ номуудай шэнжэлэл гэхэ мэтэ ходо үнгэргэгдэдэг болоо. Гусиноозерскын Культурын ордон (директорынь нүхэр Смоляк, уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Иванова), аймагай Культурын ордон (директорынь нүхэр Ниндупов, уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Дамеранов) болон соёл гэгээрэлэй бусад эмхи зургаануудта саг үргэлжэ хүдэлмэрилжэ байдаг уран һайханай бүлгэмүүд эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэр малай тэжээл бэлэдхэлгын, ургаса хуряалгын үедэ совхоз, колхозуудай бригадануудта, полиин стануудта ошожо, элдэб һонирхолтой концерт харуулдаг заншалтай болоо. Гусиноозерскын бэлигтэй бэрхэ дуушад Тумашева, Русина, Иванова, Овчинников гэгшэдород арадай дуунуудые дуулажа, хатар харуулжа, ажалшадай магтаалда ходо хүртэдэг. Тэдэнэр Сталинай, Тельманэй, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Эрдэм» колхозуудай болон совхозой хүдэлмэрилэгшэдтэ 27 концерт харуулаа. Аймагай центрын Культурын ордоной дэргэдэ эмхидхэгдэһэн агитбригада мүн лэ хэдэн мянган ажалшадта концерт харуулһан байна.

Түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ, ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ библиотекэнүүдэй үүргэ нилээд ехэ. Манай библиотекын хүдэлмэрилэгшэд имагтал тосхонуудта байдаг ажалшадые хэрэгтэй номоорнь хангаад байдаггүй, харин холын фермэ, бригада, отарануудта ажалладаг хүнүүдые һони һонин номуудаар хангажа шададаг болоһониинь һайшаалтай. Юрөөгэй хүдөөгэй библиотекын дэргэдэ 6 нүүдэл библиотекэ бии. Библиотекэ бүхэндэнь 30—40 ном үгтэдэг. Библиотекые даагша нүхэр Тангасова колхозой бригадануудай хоорондо номой андалдаа шадамараар эмхидхэдэг байха юм.

Манай Сэлэнгын аймаг дотор «Ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаа бэхижүүлхэ, орон доторое арадай гэгээрэлые саашадань хүгжөөхэ тухай» Хуулине бэелүүлхэ, һургуулинуудые бариха, һуралсал-үйлэдбэриин базануудые байгуулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Богонихон болзор соо 400 үхибүүдэй һурахаар Шахтын һургуули, 80 үхибүүдэй һурахаар Сутайн һургуули баригдаһан, ашаглалгада үгтэһэн байха юм. Багшанарай, һурагшадай, түрэлхидэй болон олониитын хүсөөр Ново-Селенгинскын, Селендумын дунда һургуулинуудта һуралсал-үйлэдбэриин типовой мастерскойнууд баригдаа. Һаядаа Селендума тосхондо 200 үхибүүдэй һурахаар һургуулиин гэр ашаглалгада үгтэхэ.

Юрөөгэй долоон жэлэй һургуулиин база дээрэ 120 үхибүүдэй һууритай интернат-һургуули хүдэлмэрилжэ эхилээ.

Эдэ мэтын эрхим жэшээнүүд олон. Гэбэшье зарим сомоной Соведүүд, колхозууд, предприятинууд культурно-ажаһуудалай барилгада хайша хэрэгээр хандана гэжэ сэхэ хэлэмээр. Жэшээнь, Загастайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Нимаев), Ноёхоной сомоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Цыдыпов) гурбан жэлэй соёлой добтолгоор хараалагдаһан барилгын хүдэлмэриин хахадыешье дүүргэжэ шадаагүй байһаар. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой центртэ нэгэ клуб дүрбэдэхи жэлээ баригдажа байдаг. Энэ ушар юу харуулнаб гэхэдэ, соёлой добтолгодо колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй албан хойрогоор хандадаг байһаниие хэлэжэ үгэнэ бшуу. Тус колхозууд баян, барилга хэхэ арга боломжоор айхабтар ехэ гэжэ сэхэ хэлэе. Гусиноозерскын модоной комбинадта (директорынь А. Г. Сохор) 100 гаран бүлэ ажаһуудаг. Теэд тэндэ мүнөө болотор клуб, улаан булан, библиотекэ, бани гэжэ байхагүй.

Ажалшадта ходо кино харуулжа байха арга боломжо манай аймагта яһала бии. Гэбэшье Улан-Удын кинопрокадай конторын, мүн манай аймагай культурын таһагай гэмээр хүдөө нютагуудай ажалшадта кино харуулха график дүүргэгдэнэгүй. Хэдэн олон культбазануудта кинобудканууд түхеэрэгдээгүй байһаар.

Аймаг дотор, тииһээ тиитэрээ хүдөө нютагуудта, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриин удха шанарые һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулха зэргэтэйбди. Зарим хүдөөгэй библиотекэ, клубууд парти, правительствын шиидхэбэринүүдые ажалшадай дунда нэбтэрүүлхэ, орон доторхи болон гадаадын политикын шухала шухала асуудалнуудаар лекци, элидхэлнүүдые үнгэргэхэ талаар горьтой хүдэлмэри хэнэгүй; нютагай партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэдтэ түшэглэнэгүй, багшанар, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые олоор элсүүлнэгүй.

Эдэ бүхы дутуу дундануud ажалшадай культурна эрилтэнүүдые хангаха хэрэгтэ һаад тойбо ушаруулна. Партийна, комсомолой, профсоюзна организацинууд, мүн сомоной, поселково, городой, аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедүүд гурбан жэлэй соёлой добтолгоор хараалагдаһан соёл гэгээрэлэй болон ниитэ-политическэ хүдэлмэриие эрид шууд һайжаруулхын тулада тус асуудалые суглаан, зүблөөнүүд дээгүүрээ ходо хэлсэжэ байха, культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ саарһа бэшэлгээр бэшэ, бодото хэрэгээр туһалдаг болохо зэргэтэй.

Аймагай совхоз, колхозуудта малай үбэлжэлгын харюусалгатай хаһа ерээ. Малдаа дулаан байра түхеэрхын, үбһэ тэжээлээр хангахын, харууһыень һайжаруулхын хажуугаар, культбаза, улаан булангуудые фермэ, отаранууд дээгүүр һайнаар түхеэрхэ, ажалшадта амарха эрхэ байдал бии болгохо гэһэн уялга колхозуудай правлениинүүдэй, партийна организацинуудай, Соведүүдэй урда улам эридээр табиха саг ерээ.

Аймагай соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд советскэ болон партийна органуудай хүтэлбэри доро бүхы соёлой гуламтануудай хүдэлмэриие һонирхолтой, ажахын зорилгонуудтай нягта холбоотой болгохо, ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха гэһэн хүндэтэй, харюусалгатай уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ байһаниинь лабтай.

Б. Раднаев,
Сэлэнгын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо.

Декадые угтуулан

„Анда нүхэд"

...анай бурят арад Россин гүрэн...һайн дураараа нэгэдэһэнэйнгээ ...жэлэй ойе июль һарын эхээр ...ёһололой ошон байдалда ...эглээ. Энэ нэгэдэлэй түү...үндэһэ баримталан, компо...ор Д. Д. Аюшеев, драматург Г. Балдано «Анда нүхэд» гэжэ ...ро зохёоһон байна.

...һайшаалта геройнуудынь илан... анхаралтайгаар, этигэмэ то... зураглагданхай. Жэшээлхэдэ, ...дуудай нэгэ һалаагай удамар... Булган-Табитын образ абаад ... Түрүүшээр харахада даруу ...гон, зоригтой хүн хэбэртэй. ...хэлэйнь уужамые, гэр бүлэдөө ...эйень мэдэжэ, эрэлхэг зори...нь, ямаршье бэрхэшээлһээ айха... хабатайень харабабди. Гэрэнэй ...аган Номин мүн лэ зөөлэн э...гэн абари зангай аад, эрид зан, ...бэри, мэдэрэлэйнгээ хүсые ба...жа шадана. Харин Табитын хү... Мункын образ ойлгогдосын ...ар илангаяа орёо байна. Үнэн ... эрэлхэг залуу хүбүүн ноён ...ондо мэхэлэгдээд, түрүүшээр ... бурят арадуудай хоорондохи ... нүхэсэлэй удха шанарые ойл...гүй, эсэгынгээ ородуудтай ха...ахадань, дүү басаганайнгаа ...ьян гэдэгород хасагтай ханил...нь, һаад хэхэ гэжэ оролдоно. ...дэнь өөрынгөө алдууе тэрэ хү... мэдэрнэ. Мункэ эрэлхэг до... зантай, нэрэ түрэеэ аршалжа ...хаар хүбүүн байхаһаа гадна, ... лирикын шэнжэ шанараар ...эрэнхэй. Энэнь юун дээрэһээ ...арданаб гэхэдэ, эсэгынгээ захяа ...барида зүрин, ноён Борбоной ...оюн гэжэ басаганда дурлана. ...басаган хүбүүндэ зүрхэнэйнгөө ...ые баһал нээхээр бэлэн байһан туладаа, Мункын дуранай түлөө ами наһаяа гамнанагүй. Гэбэшье патриархально-феодальна үе сагта тэдэнэй дуран элдэб һаад хаалтада ороно. Юрын ангууша Булган-Табита баян Борбон ноёнтой худа урагууд болохо ямаршье аргагүй, харин үнинэй дайсад байна. Сарюун үхэжэ, залуу хоёрой зүрхэн соо түрэһэн дуранай ошые унтаргаана.

Эдэ бүхы һайшаалта образуудай хажуугаар арга мэхэтэй, хара һанаатай ноён Борбоной образ үгтэнхэй. Мүн тэрэнэй туһамарша, зайгуулинуудай удамаршан Шонхорой образ харуулагдана.

Композитор драматург хоёр эдэ бүгэдын хуби заяае үргэн арад зоной хуби заяантай шадамараар холбожо харуулһаниинь һайшаалтай.

Оперын олонхи аринууд, хатарнуудые зохёоходоо Д. Аюшеев бурят арадай аялгануудые шадамараар хэрэглээ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Композиторай олон жэлдэ арадайнгаа хүгжэмэй фольклор суглуулжа, дуунайнь культурые мэдэхэ болоһониинь харагдана.

Д. Аюшеев илангаяа мэдээжэ болоһон бурят дуунуудай аялгануудые оперо соогоо хэрэглэнэ.

Ород зоной хүгжэмэй шэнжые тайлбарилхадаа, ородой фольклорто хандана. Энэнь 3-дахи үзэгдэлэй үедэ бурядуудай гүйлтаар айлшадай түрэл дуунуудаа дуулахадань илангаяа элеэр мэдэрэгдэнэ.

Заримдаа арадай хүгжэмэй шэнжэнүүд симфониин үргэн далайсатай болотороо хүгжэнэ. Энэ илангаяа 1-дэхи, 3-дахи: үзэгдэлнүүдэй хатарнуудһаа элеэр дуулдана. 1-дэхи үзэгдэлдэхи басагадай хатарай хүгжэмынь түрүүшээр зөөлэн, энхэргэн аялгатай байһан аад, һүүлшэг тээ улам шангадажа, ёохор болошоно.

Тус оперын хүгжэм, драматическа үйлэнүүдэй хүгжэлтэ, һайшаалта болон шоодоборито (положительна, отрицательна) талануудай, мүн тэдэнэй аялга, дуунуудай зүрилдөөнүүдһээ үндэһэлнэ. Эдэ зүрилдөөнүүд оперо соо нэгэнтэ бэшэ элеэр тодорно гэбэл, нэгэдэхи зэгдэлэй хүхюун зугаагай үедэ гэнтэ ноён Борбон дахуултаяа орожо ерээд, үймөө, буһалгаа хэхээр аашална. Мүн гурбадахи үзэгдэлэй үедэ арад зондоо Булган-Табита Мунко хүбүүнэйнгээ ноён Борбоной хүрьгэн болохоёо байһан тухайдань зарлана. 4-дэхи үзэгдэлдэ хоёр талын тулалдаанай сценэ, мүн илалтын баярай сценэ оркестрын хүгжэмэй нүлөөн доро үгтэнэ. Гэбэшье энэ оркестртэй холбоотой зүрилдөөе хүгжэлтын ба тэмсэлэй замаар хүсэд тодоор, хурсаар гаргажа шадаагүйнь гэмшэлтэй.

Булган-Табитын, Номиной, Мункын, Сарюунай, ородуудай хүгжэмэй шэнжэнүүдые тодорхойлходоо, арадай хүгжэмэй интонаци үргэнөөр хэрэглэн, тэдэниие юрэл буулгана бэшэ, харин улам саашань хүгжөөнэ.

Оперын үйлэнүүдэй хүгжэлтэтэй хүгжэмэйнь нягта холбоотой байһан ушар оперын жанрын тон шухала тала болоно. Гэбэшье, Д. Аюшеев энэ жанрын бүхы баялигые хэрэглэжэ шадаагүй гэжэ һанагдана. Жэшээлхэдэ, Сарюунай ухэһэн тушаа оркестрын сценэ дутуушагаар, гүйсэд бэшээр үгтэнхэй. Тэрээнһээ гадна, оперо соохи найралдалнууд, тодорхойлон хэлэбэл, хамтын сценэнүүд мүн лэ гүйсэд хүгжэлтэ абангүй байшоо. Гэхэтэй хамта Бурядай оперно театрын репертуар соо «Анда нүхэд» гэжэ Д. Аюшеевэй оперын түрүү һуури эзэлхэ байһанда һэжэг түрэнэгүй.

Национальна энэ шэнэ оперо табиһан ушар Бурядай оперын театрын творческо амжалтануудай нэгэн гээшэ. Театрын уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ, СССР-эй арадай артист Г. Ц. Цыдынжаповай энээндэ ехэхэн габьяатай байһые онсолон тэмдэглэхэ шухала.

Зүжэгтэ хабаадагшад онсо өөрэ, мартагдашагүй образуудые гаргажа шадаа. РСФСР-эй арадай артист Лхасаран Линховоин дуулахэ бэлиг, шадабаряа хэрэглэн, драматическа үнэн зүб образ гаргаа. Мункын рольдо наадаһан В. Бамбацыренов ехэхэн амжалта туйлаа. Дурлаһан, мүн мэхэлэгдэһэн хүнэй сэдьхэл бодол, тэрэнэй маяг хэлбэрые шадамараар дамжуулжа, шагнагшадые баясуулба. Ноён Борбониие Мельцер зүбөөр наадана.

Номиной рольдо — Н. Петрова, Сарюунай рольдо — В. Лыгденова гэгшэд наадана. Эдэнэр наадаһан образуудайнгаа онол оншые яһала зүбөөр олобошье, хүсэд һайнаар дууладжа биранагүй.

Режиссерой хүдэлмэри амжалтатайгаар гүйсэдхэгдэнхэй гэбэшье, зарим мизансценэнүүдынь ункагайрхаяа гү, али хүдэлсэгүй хүжүүн болошохоёо һанана. Тэрээнһээ шалтагаалан, үйлынь хүгжэлтэ удаарна.

Хатарнуудыень табиһан балетмейстер Ф. Иванов һонирхолтой, ехэхэн ажал хээ гэжэ тэмдэглэмээр.

Бурядай АССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша А. Тимин энэ зүжэгые уран гоёор шэмэглэн зураглаа.

«Анда нүхэд» гэжэ Д. Аюшеевэй оперо театрын репертуарта бүхөөр орохо байһаниинь дамжаггүй.

В. Олзоев.

МЕХАНИЗИРОВАННЭ АРГААР ХУБСАhА УГААДАГ ГАЗАР

Бодоод узыт! Гэрэй эзэн эхэнэрнууд хэды ехэ ажал хэдэг байгаа гээшэ hэм. Тэдэнэр гэр соохёо хуряаха, сэбэрлэхэhээ эхилээд, эдеэ бэлдэхэ, хубсаhа оёхо, угааха уялгатай ха юм.

Хэды тиимэ болобошье, манай орон дотор эдэ бухы худэлмэринуудhээ эхэнэрнуудые сулөөлхэ газарнууд эмхидхэгдэнхэй. Хубсаhа угаадаг газарые хараад узыт! Иимэ газарай бии болоhонhоо хойшо городоймнай арад зон амаршоо. Унэгуйхэнөөр угаалгаад, сэбэр хубсаhа умдэхэ хэн дурагуйб? Улан-Удымнай ажалшад бултадаа шахуу хубсаhаяа тэндэ угаалгана гээшэ. Городhоо байха республикымнай аймагуудhаа хубсаhа эндэ асаржа угаалгадаг болонхой.

Оньhон аргаар хубсаhа угаадаг Улан-Удын прачечна hуулэй уедэ нилээд ургэдхэгдөө, ажалыншье оньhожоруулагдаа. Хубсаhа угаадаг машинада оруулагдаhан хубсаhан хэдэхэн сагай унгэрөөд байхада угаагдаад, будагта эруулагдаад, хатаагдаад, утюгдагдаад сэбэр болодог байна. Эдэ бугэдэ ажал сум машинын хусөөр хэгдэнэ.

Эндэ хубсаhа угаадаг арбаад машина, хубсаhанай уhа шахан hабхаруулдаг табан центрифуг, хубсаhа хатаан утюгдадаг машинанууд худэлнэ.

Угаадаг машинаhаа гараhан хубсаhан будагта оруулагдаад, дам саашална. Уданшьегуй бажуургдаhан хубсаhан хатаагдаад утюгдагдана.

Хубсаhа угаалганда тушаажа абаад, эзэдтэнь бусаадаг арбаад пункт город соомнай худэлнэ. Арад зон абаhан номероороо дутынгөө пунктда хубсаhаяа тушааха аргатай болоо.

Эндэ гансахан арад зон хубсаhа угаалгадаг бэшэ, харин hургуули, худалдаа наймаанай, эдеэ хоолой, эмнэлгын, эхэнэрэй нарайлалгын газарнууд, хуугэдэй ясли, садууд, завод, фабрикануудай хамтын байранууд хубсаhа угаалгадаг болонхой. Бага-Куналейн (Бичура), Жэрэм (Тарбагатай), Кабанскын, Селендумын (Сэлэнгэ), Татауровай механизаторнуудай hургуулинууд Улан-Удые холошооногуй.

Хубсаhа угаадаг энэ газар ажалай бутээсые дээшэлуулхэ талаар нилээд hайн амжалта туйлаhан байна. Эндэхи прачечна байгша оной юhэн hарынгаа тусэб холо улуулэн дуургэжэ, ашаг олзотойгоор ажаллаhан байха юм.

Эндэ худэлдэг хунуудэй дунда нормоёо дуургэдэггуй худэлмэришэд усөөн. Туруушуулэй тоодо Анфиса Тимофеева, Ульяна Рудых, Валентина Залюбовская, Аграфена Плотникова болон бусад оролсоно. Эдэнэр удэр бухэнэйнгөө даалгабари 110—135 процент хурэтэр дуургэдэг байна.

Н. Цыбенов.

Зураг дээрэ: худэлмэришэд Нархинова, Герасимова гэгшэд ажалдаа байна.

Л. Хайдуровай фото.

Яхадай боксёрнууд мурысөөндэ ерэбэ

Уржадэр. Яхадай АССР-эй боксёрнууд уласхоорондын нухэрэй ёhоной мурысөөндэ—Улан-Удэдэ ерэбэ. Боксёрнуудай дунда боксоор Россин Федерациин туруу hууриин тулөө Ленинград городто унгэргэгдэhэн мурысөөндэ хабаадалсаhан нэгэдэхи разрядай боксёр Артем Никифоров, Алас Дурна зугэй чемпионууд Юрий Задальский, Геннадий Скроботов гэгшэд бии. Холын хойто зугhөө мурысөөндэ ерэгшэд бултадаа шахуу нэгэдэхи разрядтай, олон дахин ринг дээрэ мурысөө унгэргэhэн боксёрнууд.

Углөөдэр—ноябриин 22-ой удэрэй 2 часта эхилхэ уласхоорондын нухэрэй ёhоной уулзалгын главна судьягаар СССР-эй спортын мастер нухэр Степанов (Москва) томилогдонхой.

Д. Цыремпилов.

Хилын саанаhаа

А. И. Микоян Мексикэдэ ерэбэ

МЕХИКО, ноябриин 19. (ТАСС). Наукын, техникын, соёл культурын талаар Советскэ Союзай амжалтануудые харуулха выставкые нээхын тулада СССР-эй Министрнуудэй Соведэй Туруулэгшын нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян, тэрээнтэй суг ябалсаhан хунууд Мексикын ниислэлдэ усэгэлдэр ерэбэ.

Мексикын гадаадын хэрэгуудэй министр Мануэль Тельо, промышленностиин, худалдаа наймаанай министр Рауль Салинос Лосано, гэгээрэлэй министр Торрес Бодет, республикын президентын секретарь Миранда Фонсека, Мексикын гадаадын хэрэгуудэй министерствын худэлмэрилэгшэд, бусад тусхай тушаалта хунууд, тэрэшэлэн СССР-hээ Мексикэдэ байдаг элшэн сайд В. И. Базыкин, советскэ посольствын худэлмэрилэгшэд А. И. Микояниие угтаа.

Хундэтэ айлшаниие угтахын тулада Мексикын ниислэлэй олон хун зон аэродром дээрэ суглараhан байгаа.

«Советскэ Союз мандаха болтогой!», «Мексикэдэ айлшалыт!» гэhэн юрөөлнуудээр угтагдан, А. И. Микоян, тэрээнтэй суг ябалсаhан хунууд аэропортын байшанда ороо. Эндэ, хундэтэ айлшадайнь дэбтэртэ А. И. Микоян иимэ тэмдэглэл хэбэ: «Мексикын алдарта холбоото штадуудта ерэhэндээ ехээр баясанаб, Мексикын арадта зол жаргалые хусэнэб».

hуулээрнь А. И. Микоян иимэ мэдуулгэ хээ: хатад, господинууд!

Мексика, тэрэнэй алдарта туухэ, эртэ урдынь соёл болбосорол тухай, Мексикын арад болон бэеэ даанхай байдалай, эрхэ сулөөгэй тулөө тэрэнэй хэhэн тэмсэл тухай бидэнэр уншаhан, олон юумэ дуулаhан байнабди. Тиимэhээ Мексикэдэ анха туруунээ ерээд байхадаа, бидэнэр ехээр сэдьхэлээ худэлгэжэ байнабди.

Правительствынгаа шиидхэбэриин ёhоор Мексикэдэ советскэ выставкые нээхын тулада би ерээб. Наука, техникэ болон соёл культурын талаар манай туйлалтануудые hайнаар мэдэжэ абахадань Мексикын арадта энэ выставкэ туhалха гэжэ бидэнэр тухайлнабди.

Уласхоорондын оршон байдалай hайжаржа байhан уедэ выставкэ нээгдэхэеэ байна гэжэ тэмдэглэхэдэ аятай байна.

Манай Министрнуудэй Соведэй Туруулэгшэ Н. С. Хрущевой Америкын Холбоото Штадуудта аяншалжа, президент Эйзенхауэртай, Америкын арадтай хөөрэлдэhэнhөөнь уламжалан, Холбоото Штадуудай болон манай хоорондохи харилсаан нилээд hайжархаhаа гадна, бухы арадуудта ашатай туhатайгаар хамаг оронуудай бултанайнь хоорондохи харилсаан hайжаржа байнхай.

Манай арад, манай правительство амгалан байгуулалтада бухы хусэлэл оролдолгоёо зорюулна, экономико болон соёл культураяа хугжөөхын тулада хамаг арга боломжонуудаа ашаглана. Бидэнэр бухы арадуудай хоорондо бата бэхи эб найрамдал хангахые хусэнэбди, хэн бидэнтэй хани барисаатай байхые хусэнэб, тэдэнтэй бултантайнь иимэ хани барисаа тогтоохые хусэнэбди.

Мексикын арадта совет арад ехэ талархалтайгаар хандадаг. Таанадай ямараар ажаhуудаг, Мексикын арадай золтой жаргалтайгаар ажаhуухын тулөө яажа тэмсэдэг байhыень бидэнэр ехээр hонирхонобди.

Мексикын газар дээрэ советскэ самолёт анха туруунээ бууба. Советскэ Союзhаа, манай арадhаа, манай правительствоhаа Мексикын арадта, Мексикын правительствода тон халуун амаршалга, hайн хусэл энэ самолёдоор бидэнэр асараабди.

Манай оронуудай хоорондохи хани барисаан улам саашадаа бэхижэхэ гэжэ найданабди.

Вива Пуэбло Мехикано! (Мексикын арад мандаха болтогой!)

hуулээрнь А. И. Микоян, тэрээнтэй суг ябаhан хунууд автомашинанууд тээшэ ошоно. Мексикын ниислэл хурэтэрхи бухы замдань хун зон айлшадые амаршалаа. «Мексикэдэмнай айлшалыт!», «Советскэ Союз мандаха болтогой» гэhэн юрөөлнууд таhалгаряагуй табигдадаг байгаа.

***

МЕХИКО, ноябриин 19. (ТАСС). СССР-эй Министрнуудэй Соведэй Туруулэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян СССР-hээ Мексикэдэ байдаг элшэн сайд В. И. Базыкинтай хамта Мексикын гадаадын хэрэгуудэй министр М. Тельодо усэгэлдэр ошоо. А. И. Микоян М. Тельо хоёр хани ёhоор хөөрэлдэhэн байна.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн XIV сесси

Политическэ комитедтэ

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 19. (ТАСС). Зубшэхэ зуйлэй ээлжээтэ пункт—ядерна, термоядерна зэбсэг туршалгые болюулха тухай Индиин дурадхал хаража узэлгэ Политическэ комитедтэ усэгэлдэр эхилээ. Резолюциин хоёр проект комитедэй узэмжэдэ табигдаhан байна.

Ядерна зэбсэг хорихо тухай хэлсээ баталха зорилгоор гурбан агууехэ гурэнэй оролдолго гаргажа байhанай тулөө Австриин, Швециин, Японой делегацинуудай дурадхаhан проект соо баясхалан хургэгдэhэн, атомна туршалга хэхэhээ урдынхи мэтэ бэеэ барихыень эдэ гурэнууд уряалагдаhан байна. Гадна иимэ зэбсэг хорихо тухай хэлсээ шадаал hаа hаяар баталхын тулада агууехэ гурэнууд бури ехэ оролдолго гаргаха бэзэ гэhэн найдабари тус проект соо элирхэйлэн мэдуулэгдэнхэй.

23 ороной дурадхаhан хоёрдохи резолюциин проект нугөөдэhөө нилээд тодорхой. Ядерна, термоядерна зэбсэг хорихо тухай хэлсээ баталаад, уласхоорондын урэ ехэтэй хиналта тогтоохо гээшэ хойшолуулашагуй хэрэг болоно гэжэ энэ проект соо заагдахаhаа гадна, иимэ хэлсээн баталагдаха ёhотой гэhэн найдабари элирхэйлэн мэдуулэгдэhэн байна. Женевэдэ хэлсээ хэжэ байhан гурэнууд, му бусадшье гурэнууд иимэ туршалга хэхэhээ бэеэ барихые уряалагдана.

Политическэ комитедэй усэгэлдэрэй углөөнэй заседани дээрэ тус асуудалаар Индиин, Австриин, Японой, СССР-эй, США-гэй, Ирагай, Ганын, Афганистанай делегадууд угэ хэлээ.

Ядерна, термоядерна зэбсэг туршалгые болюулха гээшэ «буу зэбсэг хуряаха, хун зониие олоор хю даха буу зэбсэг хорихо, дайн байлдаае хуули бусын гэжэ тоолохо замдахи туруушын шухала алхам болоно» гэжэ Индиин тулөөлэгшэ Ч. Джха мэдуулээ.

Австриин, Швециин, Японой делегадууд өөhэдынгөө дурадхаhан резолюциин проектые дэмжэhэн угэнуудые хэлэhэн байна.

Удаань советскэ делегациие толгойлогшо, СССР-эй Гадаадын хэрэгуудэй министрын нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов угэ хэлээ. Ядерна зэбсэг туршалгые болюулха тухай хэлсээ тургэнөөр баталха шухала байhан тухай советскэ делегациие толгойлогшо дэлгэрэнгуйгээр хэлээ.

Ирагай, Афганистанай делегадууд хамтаараа дурадхаhан резолюциингаа проектые дэмжэжэ хэлэhэн байна.

Аденауэрай Лондондо хэhэн хэлсээн дуурэбэ

ЛОНДОН, ноябриин 19. ТАСС-эй корреспондент М. Федоров иигэжэ дамжуулна:

Англиин премьер-министр Макмиллан Баруун Германиин канцлер Аденауэр хоёрой хэлсээн Лондондо гурбан удэрэй турша соо ургэлжэлөөд, мунөөдэр дуурэбэ. Англиин талаhаа Англиин гадаадын хэрэгуудэй министр Селвин Ллойд, Баруун Германиин талаhаа ФРГ-гэй гадаадын хэрэгуудэй министр Фон Брентано хэлсээндэ хабаадалсаа.

Хэлсээнэйнгээ дунгууд тухай хамтын хуулита коммюнике толи хогуй гэжэ уулзалгада хабаадагшад шиидхэhэн байна. Хэдэ хэдэн асуудалнуудаар хоёр ороной хоорондо гарадаг горьтойхон арсалдаануудаа Англиин премьер-министр Баруун Германиин канцлер хоёрой шиидхэжэ шадаагуй байhые энэ баримта гэршэлнэ гэжэ Лондоной политическэ ажал-ябуулагшад тоолоно.

Хоёр талын тусхай тулөөлэгшэдэй мэдуулhэнэй ёhоор, правительствонуудые толгойлогшонорой зу лөө зарлаха тухай, буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалнууд, Берлинэй асуудал, тэрэшэлэн Англиин байгуулжа байhан «худалдаа наймаанай сулөөтэ зонын», Англиин экономическа аша туhада тубэгтэй «юрэнхы дэлгуур» гэдэгэй хоорондохи харилсаан тухай асуудал Лондондо болоhон хэлсээнэй уе зубшэгдэhэн байна.

Англи. Лондон Эрлс-Корт гэжэ узэсхэлэнгэй байшан соо жэл бури болодог дэлхэйн автомашинануудай выставкэ болложо байна. Энэ выставкэдэ 10 орон хабаадалсажа байнхай. «Волга», «Москвич» гэжэ машинануудаа табилсажа, энэ выставкэдэ Советскэ Союз анха туруушынхеэ хабаадалсаба.

Зураг дээрэ: выставкэдэ орогшод «Волга» гэжэ автомашинын байгуулалтатай танилсажа байна.

Юнайтед Пресс агентствын фото.

Цэрэн ГАЛАНОВ

АЮУРАЙ БАЯР

РАССКАЗ

1943 ондо Аюур арбан нэгэтэй байгаа. Тэрэ зун нэгэтэ углөөгуур эртэ Добын hаалиша hамгадай унеэдээ hаажа байтар Дарма-дундахай ерээд, унеэдэй хорёо тээшэ сэхэ шэглэн ошобо. Дарма бригадирай бури холохон, хуушан полевой станай hуурида, халаахайн саана ябахада, ундэр хара морёорнь, тургэшэ яруугаарнь Аюур гансата таниба. hааха унеэд ушөө олон, тиигээд хуу хатуу дэлэнтэйнуудынь, дэлэнгээ убдэжэ, хоёр-гурбан хухэтэй болошоhон унеэд, ушөө тугалаа хухуулжэ хайдагшаhан Оодон Улаагшан, Мухар Харагшан хоёр улэhэн байгаа.

hаянай бутэмэ халуун удэрнууд болоходо, удэшэндөө бугшэм гээшэнь аргагуй, урда намагай олон батаганаанhаа унеэд тэшхэнэ, хулгэнэ, удэшэнниинь унеэдэй хорёо соо бури орошогуй байба. Харин hунииндөө сэлгээн хоножо, углөөгуур сэлмэг, hэрюун байбашье, удэшэндөө хул мурөө алдаhан унеэд сухалтай, гэдэhэниинь дунда хабшагарнууд, бури эртэ бэлшээри тээшээ ярана.

Мунөө углөөгуур hамгадай бури эртэ бодобошье, унеэдынь урданайхиhаа доротожо, hаалтангуй гарахаяа дугташанад, хорёогойнгоо уудэндэ бөөгнэрөөд, мөөрэлдэжэ байба. Хаа хаанагуй хорёо соогуур «hаа! hэш!» гэлдэнэ. Баhа Малаахайн Бальжаадайн шанга дуун, унеэдэй тархи туруугуй томо улhан жолоогоор буулгахань углөөгуур суурятан дуулдажа байба.

Энэ уедэ Дарма бригадир hамгадай хорёогой зуун тээ морёо байлгажа, тэргэhээ буутаад, хорёо руу оробо. Зуун захаhаань эхилжэ, hамган бухэнтэй юуншьеб тухай хөөрэлдэнэ. hамгад урдаhаань ганиралдана. hарюу аматай Бальжаадайн дуун иланга шангаар дуулдана. Аюурай шэхээ табин шагнахаяа байтарнь унеэн баhа тэршэлшэбэ:

—Хэн унеэ хулеэд hаадаг юм? Юун hун гараха юм? Яагаашье орой бододог зон гээшэбта!—гэжэ гэмэрhээр бригадир ерэжэ, Аюурай абгайн хорёое абиран оробо. Хорёо соо дэншье ябахаар бэшэ байгаа ха, сабхяа хаража, сэбэр газар бэдэрэд гээд, томо обоо шабааhанай саана зогсоно:

— Должод, наашаа ерэл даа. Би шамтай хэды угэ хэлсэхэм,—гэжэ бага зөөлэрэн, Аюурай харахада, энсэбхилhэн шэнгээр дуугарба. Аюур хулеэтэй эреэгшэнэйнгээ эбэрhээ жолоогоо абажа, хабидааень тайлаад, тугалынь табижархиба.

—Бултантайтнай хэрэлдэжэ ябанаб! Хэрэгшье хэхэеэ болиhон зонта.. hунэй тусэб хахадлаашье уды! Таряа хуряалга газаа орожо ерэбэ!—гэхэ мэтээр бригадирай абяан дахинаа шангадаад, хургаяа даража байжа hамгадай дутуу дундануудые тоолоно. Дарма хуниие хараахаhаа гайхадаггуй, угынгөө олондо өөрөө hогтошоод, урдаhаань дуугараа hаа—шаажархихадаа тоохогуй байгаа. Энэ уедэнь абяагуй хараад байхаhаа сэсэн юумэ олохогуйт.

Мунөө хоолойнь шэшэргэнэн, тугалай хашаа дээрэ байhан хооhон хунэгууд ханхинахадал гэбэ. Аюурай абгайн нюурhаа хулhэнэй гоожожо байхыень, унгэрмэ ажалhаа уенуудээ гаража, барьягар хуурай гэшууhэндэл болошоhон, дэлэнгэй эг халдаhан гарыень, уллажа умдэхэ сулөөгуйhөө хойшоо hогло hурэhэн буд гуталынь гэнтэ харажархёод, бригадир гансата абяагуй болошобо. Хоёр гараараа толгойгоо баряад, хорёо тушэшэбэ. Нюурынь хухэ сагаан болоод, хуйтэн хулhэ адхажа байба.

— Ох, энэ нерв... Ох, энэ толгойм... муудааб даа!—гэнэ.

Дарма дайнда, Москва шадар бомбын шоройдо суудхэ соо булагдаад, тархиин контузитай болоhон юм. Хундэ худэлмэри хэхэгуй гэhэн саарhатай болоjo энэ убэл гэртээ ерэhэн аад, углөөдэрынь шахуу бригадир болоjo колхоздоо худэлhэн байгаа.

Аюурай абгайда дэн шангарhандаа найргуйшөөн, мунөө будэхи хоолойгоор:

— Должод, энэ Аюураа мунөөдэрhөө ухэрэй адуулганда угэхэ болоош. Өөhэдөө булта удэрөөр убhэндэ углөөндөө орогты. Миин hууха саг бэшэ. hуудалтнай дан таргалаа!—гээд бригадирай хоолой hөөргөө шангадабашье, туруунэйхиhээ hураггуй зөөлэн байба.

— Аюурта ажалта удэр бэшэгдэхэ юм бээ?—гэжэ абгайнь асууба.

— Бэшэгдэнэ бэд даа. Тоо буридхэгшэдэ хэлэхэб. Бэшээгуй байгаа hаань, намда хэлээрэйгты, hунаахабди. Одоо тэрэнээ шадаха бээбди!—гээд, Дарма хухюугээр энсэбхилбэ.—Энэ Аюуршни баяртай байгаа ёhотой, тиимэ гу? Хэн эндэ hамгадта хараалгаха дуратай байхаб, зуб бээ? Өөрөө томо хун болоод, ажал хэхэшни гээшэ. Баабайш бэшэнэ гу?—гээд, унеэнэй халуун шээhэн соо хулоо дулаасуулжа, худхажа байhан Аюурта хандаба.

—Бэшэнэ,—гэжэ Аюур хэлээд, баярланабшье гэнгуй, хорёогой газаа, нэгэ газарта хазаар, тохом, эмээлээ суглуулба. Ухэр адуулхадаа унадаг hаарагша гуунэй Хурьгадай эрьедэ, намаг соо hуулэй шарбан, углөөнэй наранда элихэн байхые хаража таняад, хазаараа баряад, шуудэр соогуур хул нюсэгөөр тэмгэ ошобо.

— Өөрөө томо хун, ажалтай болобоб!—гэжэ өөртөө дабтан хорёогой саана гараад, шангаар дуугарба.

Игэжэ Аюур hургуулиингаа эхилтэр ухэршэн болобо.

Жамьяма Цыренова гэжэ шэнэ багшатай болоhон тухайдаа Аюур бури урид дуулаба. Энээн тухай Дамба хэлээ ха. Аюуртай сугтаа hурадаг Цыпел басаган сай, тамхи асархаяа артель ошоходоо, магазин соо шэнэ багшаяа хараhан байгаа.

Юушье мэдээгуй байтар сентябриин нэгэн болошобо. Дарма бригадир Аюурые ухэрhөөнь сулөөлжэ шадабагуй.

Энэ хабартаа, зундаа дуhалшье бороо ороогуй аад, талхапай уе болгожо болгожо, зорёолhондол удэр бури хунэгөөр адхана, углөөгуур, удэшэндөө уулэнэй саанаhаа наранай халта шагаамсаар баал болгоhон, тармаhан убhэниинь бухал, hури болоjo урдеэдуйдөө дахин аадарта сохюулна. Баhа хойто хадын таряан мууханшье hаа, зарим газартаа уриг тараг сайража, комбайнда орохоор бэшэ набтарнуудшье hаа, бэсhээ улуу эдсэтэй болоод—морин жаткаяа, хунуудээ хулеэжэ байба. Хун хаанашье хурэнэгуй. Туруулэгшэ, бригадирнуудта унтаха саг hая наашаа олдохоёо болиhон янзатай.

Аюур сентябриин нэгэнэй углөөгуур урда урданайхиhаа эртэ бодобо. Хуушан, ната ното тохомоо тохобо. Хойто уламыень шангаар татахада гэдэhэниинь хундуулхэй болошоhон hаарагшан унтажа байтараа толгойгоо ургөөд, шудэгуй мэлигэн муйлөөрөө Аюурай дала мурые норгоод абаба. Аюурта энэнь унинэй танил хэбэртэй, эрьежэш харангуй, уламаа дахин заhажа, бури шангаар татаад, морёо хорёодо абаашажа уяжархиба. Хугшэржэ, уhэ дэлhэндээ даргадаhан, духала халсарhан hаарагшание эмээллэжэшье бай, доогуурнь гульдаржашье бай, ухэр адуулгандаашье гараг, адуулганhаашье ерэ—хамаагуй, гэдэhээл садхаагаа hаа, унтажал байдаг болошоо юм.

Аюурай hанаха байха шэнээргэ, hудалтай, боро трико умдэеэ умдөөд мордоходонь, hаарагшан толгойгоо унөөхил гунхуулhан зандаа байба.

Аюур унеэдээ суглуулаад, сэхэ зуун хойшонь, артель тээшэ таба-зургаан модоной хараада туужа, колхозой центрын наана абар-табар бургааhан соо, Ямаахан горхоной эрьедэ, hургуулиhаа хараатай газарта орхибо. Аюур өөрөө hаарагшанаараа бусаhан аад, hургуулиин хашаагай газаагуур харагдахаяа эшэжэ, аяар уйлсын баруун тээ Рандал абгын дал соо, hэрюундэ гуугээ уяжархёод, hургуулидаа ерэхэдэнь ухибууд олон, шууяжа, юhэп саг болохоёо байба.

hургуулиингаа гэшхуур өөдэ хара костюмтай, сагаан захатай, ундэр эхэнэрэй гаража ябахыень Аюур хараад:

«Энэл ха юм даа, багшамнай» гэжэ hанахадаа, зурхэнэйнь сохидол тургэдэнэ.

Аюур шэнэ умдэнэйнгөө уршышаhан, алаараа хуу хулhэн, мориной ноohон болонхой байхые хараад, гэдэргээ гуйшэн алдаба. «Юушье бэдэржэ ерэбэ гээшэбиб даа? Унеэдни тугалнуудтаяа ниилэжэ, хухуулшоо hаань, яахабиб? hамгадта hунаалгахал гээшэб! Абгайдаашье хэлээгуй hэм...» Аюурай тургэн эрьежэ, тала руу харахада, ухэрнуудынь ушөө байрадаа, гансал ехээр тарашаhан, усөөн болоhон шэнги байба. Энэ уедэ хонхо шангаар ха хинаад, хамаг ухибуудэй юрьелдэн кла суудтаа орожо ябахадань, Аюурай hөөргөө эрьебэгуй.

— Зай, ухибууд, тургэлэгты, хон болоо,—гээд hургагшань ухибуудые даа оруулан, hуулшын болоhон Аюур дутэлбэ. Аюур айнгяар урдаhаань хара энсэбхилhэн урихан хоёр нюдэдтэй уул хадаа, гэнтэ энеэжэрхибэ.

— Хубуун, энэ гартахишни юун шэб?

— Алин?—гээд Аюурай гараа хара дань хаташаhан борсогор бургааhан рэтэй, hаарагшанай ташуур сарбуу улгөөтэй байба.

— Бараг, бараг даа. Морёор ерээ гу Хулоhоо гу? Бэрхэш, бэрхэш!—гээд ба шань нөөхил энсэбхилhэн зандаа, юунш болоогуй юумэндэл, ташуурыень аба стол дээрэ, урдаа табижархиба.

***

Хожомынь бури ехэ болоhон хойн Аюурай hургуули тухайдаа hанахада, туруун Жамьяма Цыреновагай хоёр у хан нюдэн, хэлэhэн угэнуудынь hанаг даг байба. Ухибуудэй абиртаад байхада hайн угэ хэлэхэ гээшэ юунhээшье у юм даа. Тэдэ угэнуудэй хусөөр мунөө h гуули дуургээб гэжэ hанадаг.

Харин Жамьяма Цыреновна ган Аюурта бэшэ, хэдэн олон ухибуудтэ ий дулаан угэнуудые хэлээб даа! Иим хунэй hурахагуй байhыень hургаха, замда орожо магад байhыень зуб м оруулха шадалтай ямар hайхан, я баян багша хундэ байдаг гээшэб даа!

Энэ жаргалаа, иимэ зурхэсэ, иимэ хусэтэй байhанаа мунөө hаншаг саг болоhон Жамьяма Цыреновна мэдэнэ гу даа?

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ. ул. Ленина,26. Телефоны редакции: редактора—46-32. зам. редактора —32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации —35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская —35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01201. г. Улан-Удэ Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5113.